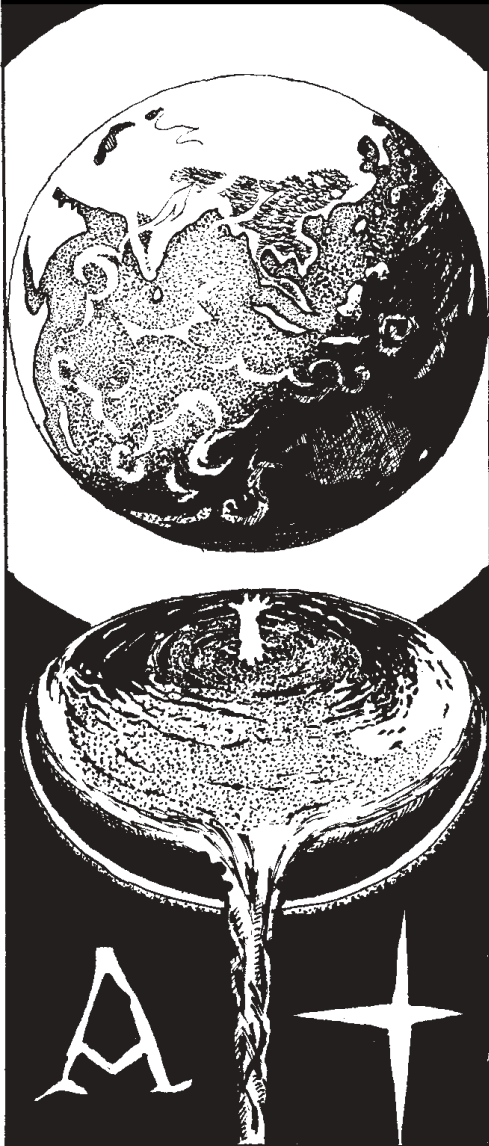

JUAN

Sa unang tingin, maaaring hindi natin mapansin sa tatlong ebanghelyo ang gawa at galing ng mga sumulat ng mga ito. Anumang pananaw na gusto nilang iparating tungkol sa kanilang Tagapagligtas ay ginawa nila sa pamamagitan ng mga nakasaksi sa mga pangyayari na para bang tayo mismo ang nakakakita at nakakarinig kay Jesus.

Ibang-iba naman ang ebanghelyo ni Juan; nabuo ang aklat na ito kasabay ng kanyang pagtanda. Ang karanasan niya bilang apostol ang nagtulak sa kanya na muli't muling intindihin ang pamamalagi sa Iglesia ng muling-nabuhay na Jesus.

Ayaw ni Juan na mawaglit sa ating isipan ang kanyang layunin: "Isinulat naman ang mga ito upang maniwala kayo na si Jesus ang Kristo, ang Anak ng Diyos" (Jn 20:31). Ipinahayag ng pananampalataya ng Iglesia na si Jesus ang Anak ng Diyos. Ngunit paano natin ito uunawain? Ipinahayag nga ng muling-pagkabuhay ni Jesus ang kanyang pagkadiyos pero problema naman ng ilan kung paano at mula kailan naging Anak ng Diyos si Jesus, at hanggang kailan ang kanyang pagkadiyos. Kayat malinaw na sinasabi ng ebanghelyo ni Juan na mula sa simula at magpasawalang-hangga'y nasa Diyos si Jesus. Tulong sa atin ang pahayag na ito sa pinagmulan ni Jesus para maunawaan ang kanyang gawa. Dumating ang walang-hanggang Anak-ng-Diyos-na-nagpakatao hindi lamang para ituro sa atin ng daan ng pagbabagumbuhay kundi upang baguhin din ang sangkinapal.

Hindi basta na lamang sinulat ni Juan ang kanyang ebanghelyo nang walang anumang batayan. Hindi kaunting tiyakang patotoo ang matutunghayan natin dito, at may mas marami itong kumpirmadong detalye kaysa ibang ebanghelyo. Ngunit hindi siya nanatili sa sarili niyang alaala. Sa paglipas ng panahon, inilahad niya at binuo ang mga pananalita ni Jesus sa pagsulat ng mga diskurso; sa mga ito, "sa tulong ni Juan," nakikipag-usap sa atin si Jesus.

Kontrobersyal ang ebanghelyo ni Juan dahil kung gaano kadalisa'y at katibay ang katotohanan, gayon naman kaunti ang mga nakatatanggap dito. Kaya naman lumikha ng mga kontrobersya ang ebanghelyong ito sa Iglesia na siya ring kumilala rito bilang salita ng Diyos at patotoo ng apostol.

Nalalahad sa maikling talatang idinagdag sa katapusan ng ebanghelyo kung paano ito sinulat at muling isinulat, at malamang na nalimbag lamang pagkamatay ng sumulat nito, mga taong 95 AD. Sa huling talatang ito, waring isinaayos ni Juan ang kanyang ebanghelyo ayon sa tatlong Paskuwa sa panahon ng pangangaral ni Jesus.

Mahalagang bagay ang matatagpuan natin dito para maunawaan ang isip ni Juan. Natapos niya ang kanyang sinusulat dalawampung taon matapos wasakin ng mga hukbong Romano ang Jerusalem at ang Templo. Alam ni Juan, tulad ni Pablo, na pinasinayaan ng pagkabuhay ni Jesus ang isang bagong panahon. Masasabing pangnagdaang panahon ang pagbubunyag sa sambayanan ng mga Judio at ang mariringal na mga pagdiriwang sa Templo. Ngunit nasa unang tipang ito na naging matandang tipan ang mga susi para maintindihan ang mga ginawa ni Jesus. Kaya ipaaalaala ni Juan ang mga piyesta ng mga Judio at ang mga sagisag ng relihiyon tulad ng tubig, mga salmo, kordero... at ipakikita niya kung paano nagbabagong-anyo ang mga ito sa buhay at liturhiya ng mga Kristiyano.

Kayat may tatlong bahaging kasunod ang panimula na tinatawag nating “Sanlinggong Pagdiskubre” (hanggang 2:16):

– Sa 2:17, umakyat si Jesus sa Templo para sa Paskuwa: inilalahad ng mga kabanata 2–5 ang tanda ng Templo.

– Sa 6:4, muling binabanggit ang Paskuwa at inilalahad naman ni Juan ang tanda ng tinapay.

– Sa 13:1 natin matutunghayan ang ikatlong Paskuwa – ang pagpatay kay Jesus sa mismong oras ng pagsasakripisyo sa mga kordero sa Templo. Ang kordero ang ikatlong tanda.

Si Juan ba mismo ang sumulat sa ebanghelyong nagtataglay ng kanyang pangalan?

Mahirap sagutin ang tanong na ito. Kung gaano karaming dahilan meron para pagdudahan na ang Apostol Juan nga ang sumulat nito, gayon din naman karami meron para itaguyod ang tradisyunal na pagsasabing si Juan nga ang may-akda.

Tulad ng nabanggit na natin sa Introduksyon sa mga ebanghelyo, ipinapalagay ng ilan, bunga ng kung anong dahilan, na iba ang sumulat ng mga ito at hindi ang mga apostol. Maliwanag ang mensahe ni Juan. Dapat ba nating tanggapin na ang pumili sa kanya at malamang na nagmahal sa kanya nang higit sa ibang mga apostol ay ang walang-hanggang Salita ng Diyos, na Diyos mula sa Diyos? Mabigat, di ba? Marahil ay mas maalwan para sa ating tanggapin ang ganitong mga bagay hindi mula sa mismong nakasaksi ng mga ito kundi kung ipagpapalagay nating dagdag lamang ang mga ito ng isang teologo. Sa gayo’y isang makalangit na Jesus ang ating makikita dahil kung mula sa malayo siya titingnan, hindi na masyadong kailangang isaalang-alang ang pagiging tao niya: ang pagtingin niya sa mga bagay-bagay, pagkain, paliligo, at ang pagiging amoy-pawis....

Ngunit dapat din nating tanggapin na may mabibigat na argumento para pagdudahan na si Juan nga sumulat ng ebanghelyo. At para sa maraming dalubhasa, narito ang pangunahing punto: kung ilang pung taon ang agwat ng unang mga salaysay at ng pinakabagong paglalahad tungkol sa mga gawa ni Jesus at sa mga diskursong nabuo pagkatapos mula sa mga ito at kung minsang’y parang nakalimutan na ang orihinal na tradisyon. Puwede kayang nabuhay nang gayon katagal ang isa sa mga unang nakasaksi kay Jesus?

Isang teologo ang nagbigay-anyo sa mga diskurso ng ebanghelyo ni Juan, mga taong 70. Malamang na sa Efeso niya ito ginawa, kung saan tumira si Juan hanggang mamatay, ayon sa matandang tradisyon. Mula sa kanyang interes sa liturhiya at sa Templo, maiisip natin na pari siya. Akma ba ito sa katauhan ni Juang anak ni Zebedeo, na isang mangingisda sa Tiberias? Posible kayang magkaroon sila ng gayong pagkakilala kay Jesus na Mesiyas bilang Anak ng Diyos at Tagapagligtas ng mundo, na siya niyang inilahad sa kanyang ebanghelyo?

Depende sa karanasan ng bawat isa ang sagot sa mga tanong na ito. Maaaring may kakilala tayong mga karaniwang Kristiyano na para sa ati'y talagang mga teologo gayong hindi sila nag-aral sa anumang unibersidad. Nadebelop ang kanilang mga kakayahan mula sa pagkakilala nila sa isang natatanging tao. At pagkatapos ay napabilang sila sa ilang "apostol" na laging sinasariwa ang mga nangyari at ang mga nadiskubre nila sa gayong gawain, laging masigasig na maunawaan ang mga paraan ng Diyos. Kinailangan ba nila ang kung anong libro o mga kaibigan para madebelop ang kanilang pag-iisip? Sa Diyos galing ang kanilang karunungan, at siya rin ang aakay sa kanila na madebelop ito.

Puwede kayang ganito ang nangyari kay Juan, na naging napakalapit kay Jesus at apostol sa loob ng mga animnapung taon? Hindi siya tulad ni Pablo na nag-aral sa paaralan ng mga rabbi kayat hindi siya gumagamit ng magagaling na argumento. Pero hindi kaya siya puwedeng maging Teologo, siya na nakakakilala sa Diyos?

Naging tao ang salita

1 • ¹ Sa simula’y naroroon na nga ang Wikang Salita, at naroroon ng kaharap ng Diyos ang *Salita*, at Diyos ang *Salita*.

² Naroroon na nga siyang kaharap ng Diyos sa simula.

³ Sa pamamagitan niya nayari tanang mga bagay, at hiwalay sa kanya’y walang anumang nayari.

Ang niyari ⁴ ay sa kanya nagkabuhay, at ang buhay ang liwanag para sa mga tao.

⁵ Nagingning sa karimlan ang liwanag at di ito nasugpo ng karimlan.

⁶ May taong sugo ang Diyos – Juan ang kanyang pangalan.

⁷ Dumating siya para sa pagpapatunay, para magpatunay tungkol sa Liwanag,

upang makapanalig ang lahat sa pamamagitan niya.

⁸ Hindi siya mismo ang Liwanag, kundi para magpatunay tungkol sa Liwanag.

⁹ Pagkat paparating noon sa mundo ang Liwanag na totoo

na siyang nagliliwanag sa bawat tao.

¹⁰ Nasa mundo na nga siya, ang mundong nayari sa pamamagitan niya,

at di naman siya kinilala ng mundo.

¹¹ Sa sariling kanya siya dumating at hindi siya tinanggap ng mga kanya.

¹² Ngunit sa lahat ng tumanggap sa kanya sa pananalig sa kanyang Pangalan, binigyang-kakayahan nga niya sila na maging mga anak ng Diyos.

¹³ Ipinanganak nga sila, hindi mula sa dugo,

ni mula sa kagustuhan ng laman,

• **1.1** Hindi lamang tungkol sa Diyos o sa Pakikipagtipan ng Diyos sa mga tao gaya ng nalalahad sa Matandang Tipan ang tinatalakay ng Ebanghelyo. Sa halip, binibigyang-pansin muna nito ang natatanging relasyon ng Ama sa kanyang bugtong na Anak: si Jesus ang *Anak* na galing sa Diyos. At kapag-daka’y nagkakaroon tayo ng ilang pag-aalinlangan:

1. Walang nasa kalagitnaan ng Lumikha at nilikha. Kung gayon, ang Anak ba ay Diyos kasama ng Ama, o siya ang pinakauna at pinakamagaling sa lahat ng nilikha?

2. Sa Diyos, hindi puwedeng magkaroon ng anumang hindi Diyos. Ang Anak ba ay kasingwalanghangang o kasindiyo ng Ama?

3. Kung iisa lamang ang Diyos, paano natin mauunawaan na nasa kanya ang Ama at ang Anak?

Sa *Panimulang* ito o Introduksyon sa kanyang Ebanghelyo, gustong linawin ni Juan ang misteryo.

Sa *simula*. Inilalahad sa atin ng Genesis 1:1 ang simula ng panahon at ng sanlibutan. Sa simula’y sa Diyos galing ang lahat pero hindi lumilipas ang panahon para sa Diyos. Noon, ngayon at magpakailanma’y laging nasa simula ang Diyos. Kung gusto nating maintindihan kung bakit niya nilikha ang mundo, kailangan nating malaman na sa simulang ito na para sa Diyos ay di lumilipas, ang Diyos ay tulad sa di-mapigilan at walang hanggang puwersa ng Pag-ibig. Kaya inihayag ng Diyos ang masagana niyang kagandahang-loob at “inianak” ang kanyang Anak, mula sa kanya at sa kanya.

Kaharap ng Diyos ang Salita. Ang Diyos ay Ama dahil siya ang “nag-aanak” ng kanyang Anak. Sa kanya niya sinasalamatin at pinagmamasdan ang sarili niyang yaman: paano makikilala ninuman ang kanyang mukha kung wala siyang salamin para tingnan ang sarili? Kaharap ng Ama ang Anak (o Wikang Salita), hindi mababa ang Anak sa Ama sa anumang bagay.

Ang *Wikang Salita* ng Diyos ang sinasabi sa atin ni Juan. Maisasalin ang katagang ito bilang Salita o Pag-iisip o kaya’y *Ekspresyon* o *Pagpapahayag* ng Diyos, at ito ang Anak.

Ang Anak ang *kaningningan* ng Ama (Heb 1:1) at ang kanyang *larawan* (Col 1:15). Hindi bahagi ng Ama ang Anak, hindi ibang Diyos ang Anak, dahil wala siyang sariling kanya kundi ang lahat ng sa Ama ay kanya (Jn 16:15). *Kaya Diyos din siyang kaharap ng Diyos Ama*.

Sa *pamamagitan niya nayari tanang mga bagay*. Nililikha ng Diyos ang sanlibutan sa *pamamagitan* at *para sa Wikang Salita*, sa kanya niya nadidiskubre ang di-mabilang na mga nilikha, mga daigdig at mga espiritu na sa piling niya’y gagawing mga anak ng Diyos (Ef 1:3-5). Bawat isa sa ati’y pag-iisip ng Diyos na nagkatotoo; bawat isa sa ati’y hinubog at pinagpala ng Diyos “sa” perpektong modelo ng lahat – ang Wikang Salita.

Buhay sa kanya. Dahil sa mga puwersang nasa loob nito, likas sa buhay ang lumaki hanggang lumago at mamunga. Para sa ati’y natural lamang ang paglaking

ni sa kagustuhan ng lalaki
kundi mula sa Diyos.

¹⁴At naging laman ang Wikang-Salita,
at itinayo ang kanyang Tolda sa atin,
at nakita natin ang kanyang Luwalhati,
Luwalhating mula sa Ama na bagay sa
bugtong na Anak,
lipos ng Kagandahang-loob at Katotohanan.

¹⁵Nagpapatunay sa kanya si Juan at
isinisigaw:
“Siya ang sinabi kong
‘Nauna na sa akin ang dumating na
kasunod ko,
pagkat bago ako’y siya na’.”

ito sa isang anak (sa sinumang anak). At sa totoo’y sa Anak ito bagay, hindi sa Ama. May dalawang aspekto sa Anak: sa isang banda, Diyos siyang gaya ng Ama at hindi siya dumaranas ng hapdi o kakulangan. Sa kabilang dako nama’y nasa kalagayan ng pag-aalay ang Wikang Salita: ipinaubaya niya ang lahat at isinusuko ang sarili upang muli siyang maitaas at maluwalhati ng Ama.

Kaya naparito sa ating daigdig ang Anak ng Diyos, hindi lamang para ilitas tayo kundi upang hubarin din ang kanyang luwalhati at maging parang wala hanggang luwalhatiin siya ng Ama (Fil 2:5-11). Pero gayundin naman, ang sangkinapal na sa *pamamagitan niya nayari* ay nasa ilalim ng iisang batas ng buhay, kamatayan at pagkabuhay.

May taong sinugo ang Diyos. Sa dalawang taludtod, 6-8 at 15, inilalahad sa atin ni Juang sumulat ng Ebanghelyo si Juan Bautista na tagapagbalita ni Jesus.

Mula sa simula ng paglikha, mga daang dantaon pa bago ipanganak si Jesus, ang Wikang Salita ng Diyos ang liwanag na pumatnubay sa mga tao. Siya ang *Karunungan* ng Diyos (Kas 8:22-34 at Kar 7:22-20) na *tumatanglaw sa bawat tao*, kahit na sa mga nasa mga bayang malayo sa pananampalataya. Hindi kailanman nanghina ang liwanag na ito, kahit na sa mga hindi nakakakilala sa Diyos; nasa kamalayan siya ng mga taong matuwid sa lahat ng lahi at panahon.

Ngunit kay Jesus, *dumating ang liwanag* sa mga tao sa bagong paraan. Sa *sariling kanya siya* dumating, sa sarili niyang bahay, na ibig sabihi’y sa bayan ng Israel.

Naging laman ang Wikang Salita (o naging tao). Ginagamit ni Juan ang salitang *laman* para bigyang-diin ang lubos na pagpapakababa ng Diyos, na sa kabila ng pagiging espiritu ay isang nilalang na may katawang namamatay. Sinasabi ni Juan na *naging* at hindi “nag-anyong tao” dahil naging totoong tao ang Anak ng Diyos.

Itinayo ang kanyang Tolda sa atin, na ibig sabihi’y “tumira” o “nakipamayan” siya sa ating piling.

¹⁶Mula sa kanyang kapuspusan nga
tumanggap tayong lahat
– oo, abut-abot na kagandahang-loob.

¹⁷Sa pamamagitan ni Moises ibinigay ang
Batas,
sa pamamagitan naman ni Jesucristo
dumating
ang Kagandahang-loob at Katotohanan.

¹⁸Kailanma’y walang sinumang nakakita
sa Diyos;
ang Diyos na Anak na bugtong
siyang nasa kandungan ng Ama –
ang nagpahayag sa kanya.

Ipinahihwatig dito ni Juan ang sagradong tolda na nagsilbing santuwaryo ng mga Hebreo sa disyerto: sa toldang iyon nila nakasama ang Diyos (Ex 33:7-11). Sa katunaya’y si Jesus na Anak ng Diyos na naging tao ang tunay ng Templo ng Diyos sa piling ng mga tao (Jn 2:21), isang templong hamak at waring mahina gaya ng tolda sa disyerto. Subalit nasa kanya ang kapuspusan ng Diyos. *Nakita* ng mga apostol *ang kanyang kaluwalhatian* sa ilang sandali ng kanyang buhay sa lupa (Jn 2:11 at Lc 9:32). *Nakita* nila ang kanyang luwalhati sa kanyang Pagpapakasakit, Pagkamatay at Pagkabuhay.

Paano dumarating ang Wikang Salita para ilitas tayo? Para kay Juan, hindi niya pinagtutuunang-pansin na sinasagip tayo ni Jesus mula sa bangin ng kasalanan. Mas importante sa kanya na ilahad na si Jesus ang naghahatid sa atin para marating ang isang sitwasyong lubos na di inaasahan at wala sa ating kakayahan: *binigyang-kakayahan nga* niya tayong *maging mga anak ng Diyos*. Ginagawa tayong mga anak ng Diyos ng mismong Anak ng Ama, kung maniniwala tayo sa *kanyang Pangalan* o sa kanyang pagkadiyos.

Lipos siya ng Kagandahang-loob at Katotohanan. Dalawang pangunahing katangian ng Diyos ang *Kagandahang-loob* (o *Pag-ibig*) at *Katotohanan* (o *Katapatan*). Tingnan sa Ex 34:6-7. Inuulit-ulit ang mga salitang ito na parang sagot sa kabuuan ng Salmo 89. Kaya gustong sabihin ni Juan na nakita niya kay Jesus ang kapuspusan ng pagkadiyos (Col 2:9).

Ibinigay ng Diyos ang Batas. Habang inaalala ang mga kasalanan ng Israel, nagproposiya si Jeremias na darating ang araw na hindi na kailangan ang batas na nakaukit sa bato o nakasulat sa aklat (Jer 31:31). Sa darating na mga araw, babaguhin ng Diyos ang makasalanang puso (Ez 36:26) upang mabatay ang pakikipag-ugnayan ng tao at Diyos sa pag-ibig at katapatan (Hos 2:21-22). Tininyak dito ni Juan na *dumating na* ang pangakong panahon ng pag-ibig at katapatan (ng ganap na relihiyon) sa *pamamagitan ni Jesus*.

**UNANG BAHAGI: NAGPAPAKILALA SI JESUS
SA PAMAMAGITAN NG MGA TANDA**

Ipinakilala ni Juan Bautista si Jesus, ang Kordero ng Diyos

• ¹⁹ Ito ang pagpapatunay ni Juan nang papuntahin sa kanya ng mga Judio ang ilang mga pari at Levita mula sa Jerusalem para tanungin siya: “Sino ka?”
²⁰ Inako niya di ipinagkaila, inako nga niyang “Hindi ako ang Kristo.”

²¹ At tinanong nila siya: “Ano ka kung gayon? Si Elias ka ba?” At sinabi niya: “Hindi.” “Ang Propeta ka ba?” Isinagot naman niya: “Hindi.”
²² Kaya sinabi nila sa kanya: “Sino ka ba? Para may maisagot kami sa mga nagpapunta sa amin. Ano ba ang masasabi mo tungkol sa ‘yong sarili?”

²³ Sumagot siya gaya ng sinabi ni Propeta Isaias:

“Tinig ako ng isang sumisigaw sa disyerto:

Tuwirin ang daan ng Panginoon.”

²⁴ May mga pinapunta mula sa mga Pariseo. ²⁵ At tinanong nila siya: “Eh, ba’t ka nagbibinyag kung hindi ikaw ang Kristo, ni si Elias, ni ang Propeta?”
²⁶ Sinagot sila ni Juan: “Sa tubig ako nagbibinyag ngunit may nakatayo sa piling ninyo na hindi n’yo kilala.”
²⁷ Siya ang dumating na kasunod ko pero hindi ako karapat-

dapat magkalag ng panali ng kanyang panyapak.”

²⁸ Sa Betaraba nangyari ang mga ito, sa kabilang-ibayo ng Jordan na pinagbibinyagan ni Juan.

²⁹ Kinabukasan, nakita niya si Jesus na papalapit sa kanya kaya sinabi niya: “Hayan ang Kordero ng Diyos, sa kanya napapawi ang sala ng mundo.”
³⁰ Ito ang tinutukoy ko nang sinabi kong ‘Isang lalaki and kasunod kong dumarating, nauna na siya sa akin pagkat bago ako’y siya na.’

³¹ Wala nga akong alam sa kanya pero upang mahayag siya sa Israel ang dahilan kaya dumating akong nagbibinyag sa tubig.”

³² At nagpatunay si Juan sa pagsasabing “Nakita ko ang Espiritu na bumababa mula sa langit gaya ng isang kalapati, at namalagi sa kanya.”
³³ Wala nga akong alam sa kanya pero ang nagpadala sa akin na magbinyag sa tubig ang siya ring nagsabi sa akin: ‘Kung kanino mo makitang bumababa ang Espiritu at namamalagi sa kanya, ito ang magbibinyag sa Espiritu Santo!’
³⁴ Nakita ko at pinatutunayan ko na siya nga ang hinirang Diyos.”

• 19. ANG KORDERO

Nagtanong sa isa’t isa ang nasa kapangyarihan sa kapitolyo: “Sino ito na kusang nangangaral sa tao?” Sa panahong iyon, maraming grupo ng mga Judio ang gumamit ng “binyag” (o paliligo) bilang paglilinis ng sarili at upang mapadali ang pagdating ng Mesiyas.

Tungkol sa pagbibinyag at pangangaral ni Juan, tingnan ang Lc 3:10.

Hindi ako karapat-dapat na magkalag... Tingnan ang komentaryo ng Lc 3:16.

Mesiyas: ganoon pinangalanan ng mga Judio ang inaasahang Tagapagligtas. Inaasahan din nila ang tanging *Propeta*, pero hindi malinaw kung ang Propeta ay iba sa Mesiyas. Akala ng marami na muli

raw magpapakita ang Propeta Elias bago dumating ang Mesiyas (Mc 9:11).

Narito ang kordero. Sa wika ng mga Judio, ang kahulugan ng salitang “kordero” ay lingkod, o di kaya’y tupang-alay. Si Jesus ang lingkod ng Diyos na ipinahayag ng mga propeta na siyang mag-aalay ng kanyang buhay para sa mga kapatid. Siya rin ang tunay na kordero na pumalit sa Pampaskuwang kordero (Mc 14:12).

Dumating siyang kasunod ko. Sa kasaysayan, nagpakita si Jesus pagkatapos ni Juan, subalit bilang Salita ng Diyos, umiral na siya sa pasimula pa bago pa man nagkaroon ng nilikha. Siya rin ang *nauna* sa lahat, ibig sabihin, pinatnubayan ng kanyang liwanag ang lahat, pati si Juan Bautista.

Nakatagpo ni Jesus ang mga unang alagad

• ³⁵ Kinabukasan, naroon na naman si Juan at dalawa sa kanyang mga alagad. ³⁶ Pagdaan ni Jesus, tinitigan niya ito at sinabi: “Hayan ang Kordero ng Diyos.” ³⁷ At narinig siyang nagsasalita ng dalawang alagad kaya sinundan nila si Jesus. ³⁸ Lumingon si Jesus at nakita niya silang sumusunod, at sinabi niya sa kanila: “Ano’ng hinahanap n’yo?” Sumagot naman sila sa kanya, “Rabbi (na kung isasalin ay *Guro*), saan ka namamalagi?” ³⁹ At sinabi niya sa kanila: “Halikayo at inyong makikita.” At pumaron sila at nakita kung saan siya namamalagi, at maghapon silang namamalagi sa kanya. Magiikapat ng hapon ang oras noon.

⁴⁰ Si Andres na kapatid ni Simon Pedro and isa sa dalawang sumunod sa kanya pagkarinig kay Juan. ⁴¹ Una niyang natagpuan ang kapatid niyang si Simon at sinabi sa kanya: “Natagpuan namin ang Mesiyas (na kung isasalin ay *Pinahiran*).” ⁴² Inihatid niya siya kay Jesus. Tinitigan

siya ni Jesus at sinabi nito: “Ikaw si Simon na anak ni Juan. Tatawagin kang Kefas (na kung isasalin ay *Pedro*).”

⁴³ Kinabukasan, niloob niyang lumabas pa-Galilea at natagpuan niya si Felipe. Sinabi ni Jesus sa kanya: “Sumunod ka sa akin.” ⁴⁴ Taga-Betsaida si Felipe na kababayan nina Andres at Pedro. ⁴⁵ Natagpuan ni Felipe si Natanael at sinabi nito sa kanya: “Ang tinukoy ni Moises na nakasulat sa Batas at Mga Propeta, natagpuan namin siya – si Jesus na anak ni Jose, na taga-Nazaret.”

⁴⁶ Sinabi naman sa kanya ni Natanael: “May mabuti bang puwedeng manggaling sa Nazaret?” Sagot sa kanya ni Felipe: “Halika’t makikita mo.”

⁴⁷ Nakita ni Jesus si Natanael na palapit sa kanya at sinabi niya tungkol sa kanya: “Hayan, isang totoong Israelitang walang pagkukunwari.” ⁴⁸ Sinabi sa kanya ni Natanael: “Paano mo ako nakilala?” Sumagot sa kanya si Jesus: “Bago ka pa man tawagin ni Felipe, habang nasa ilalim ka ng punong-igos, nakita na kita.”

• 35. MAKILALA SI JESUS

Naiiba kay Juan Bautista si Juan Ebanghelistang sumulat nitong ikapat na ebanghelyo. Ang Juan na ito ay isa sa unang dalawang alagad na sumunod kay Jesus (b. 39).

Nagmamalalakit si Juan na maunawaan natin ang malalim na kahulugan ng gawa ni Jesus. Kaya nag-ukol siya ng pansin sa maraming kahanga-hangang detalye na hindi agad natin binibigyang-pansin. Halimbawa, pinasimulan ang Biblia sa tulang nag-uulat ng paglikha na naganap sa loob ng pitong araw at sa salaysay ng Pagkalikha. At inalaala rin ng ebanghelistang unang linggo ng ministerio ni Jesus; bumibilang siya ng pitong araw habang natatagpuan ni Jesus ang mga unang alagad niya (b. 29, 35, 43).

Sa unang araw sinabi ni Juan Bautista: *Kasama ninyo ang isang hindi pa ninyo nakikilala*. Sa unang linggo natin makikita kung paanong nakilala si Jesus ni Juan Bautista muna, at kasunod niya sina Juan, Andres, Simon... Bumubuo sa unang linggo ang kasalan sa Cana, kung saan naman ipakikita sa kanila ni Jesus ang kanyang kaluwalhatian.

Ano ang hinahanap ninyo? Hindi nakalimutan ni Juan ang unang salitang ito ni Jesus. Nais nating makilala si Jesus, pero tinatanong niya tayo kung ano

ang nasa ating sarili: sapagkat hindi natin ikabubuti ang pagtuklas sa kanya kung hindi tayo handang magpasakop sa kanya.

Magsisimulang mamuhay ang dalawang disipulo kasama si Jesus. Sa tamang panahon, kanilang matutuklasan na si Jesus ang Guro, ang Mesiyas, ang Anak ng Diyos. Gayon din tayo. Dahan-dahan tayong umuunlad sa kaalaman kay Jesus sa paglalakbay natin sa daan ng buhay.

Hindi selosong tao si Juan Bautista; siya ang humimok sa mga alagad niya na sumunod kay Jesus, at nang lumaon, dinala ng dalawang ito ang iba pa. Gayon din, napalapit tayo kay Jesus dahil sa ibang tao na nagsalita sa atin tungkol sa kanya o napasama tayo sa gawaing apostoliko.

Nakilala ng mga iyon si Jesus. Higit na tamang sabihin na nakilala ni Jesus ang ipinagkatiwala sa kanya ng Ama. Kaya nga, nakilala niya si Natanael sa *ilalim ng punong igos*. Sa mga Judio, tinutukoy ng katagang ito ang guro ng batas na nagtuturo ng Biblia sapagkat sanay sila na magturo sa ilalim ng puno. Gayon din naman, nakilala ni Jesus si Simon na pinili ng Ama upang maging pundasyon ng Iglesya (Mt 16:13).

Makikita ninyong nakabukas ang langit. Tingnan Gen 28:12.

⁴⁹Sumagot si Natanael: “Rabbi, ikaw ang Anak ng Diyos, ikaw ang Hari ng Israel.” ⁵⁰Sumagot si Jesus: Sinabi ko lang sa iyong nakita kita sa ilalim ng punong-igos, at naniniwala ka na? Higit pa sa mga ito ang makikita mo.”

⁵¹At idinugtong ni Jesus: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, makikita ninyong bukas na ang langit at panhikpanaog sa Anak ng Tao ang mga anghel ng Diyos.”

Ang Kasalan sa Kana

2 ¹Sa ikatlong araw, may kasalan sa Kana ng Galilea, at naroon ang ina ni Jesus. ²Kumbidado rin sa kasalan si Jesus at ang kanyang mga alagad. ³Ngunit kinapos ang alak sa kasalan kaya wala na silang alak. Kaya sinabi ng ina ni Jesus sa kanya: “Wala silang alak.”

• 2.1 MGA TANDA NI JESUS

Natapos ang linggo ng pagkikita sa kasalan sa Kana. Dumalo pala sa kasalan si Jesus at nakibahagi sa awitan, sayawan at inuman! Tila nagpapabanal ang kanyang pagdalo at pakikiisa hindi lamang sa Kasalan kundi sa iba pang masasayang pagdiriwang at pagsasamahan natin.

Nagsimulang makilala si Jesus ng mga alagad, pero may nakakilala at nanalig muna sa kanya: si Maria, ang kanyang ina. Papaanong sumilid sa kanyang isipan na humiling ng isang himala kay Jesus? Alam kaya niya na gagawin ni Jesus ang himala? Hindi humiling si Maria ng pagbabagong-buhay ng makasalanan o tinapay para sa mga nagugutom; ninais niya lamang na maligtas sa kahihyan ang bagong kasal at humiling ng isang himala.

Parang paninisi ang sagot ni Jesus kung isang dikilala ang kausap. Ngunit, kapag sinasabi ito sa kanyang ina nang may ibang pagpapahiwatig, ipinakikita ang pagkamalapit at pagkaunawa sa isa't isa na higit pa sa salita. Tila hindi nagbalak si Jesus na magsimula ng kanyang misyon sa gayong paraan, o hindi pa sa oras na iyon, pero nakilala ng kanyang espiritu ang Espiritu na nagsasalita sa pamamagitan ng kanyang ina, at ipinagkaloob ni Jesus sa kanya ang unang mahiwagang *tandang* ito.

Mahalagang banggitin na pitong himala lamang ang iniulat ni Juan, at tinatawag niya itong mga *gawa* o *tanda*. Gawa ng Anak ng Diyos na siya'y nagpapahayag ng kanyang kapangyarihan sa pamamagitan ng mga iyon. Mga tanda rin ang mga iyon, ibig sabihin, mga kilos na bagay sa ating kalagayan at pang-unawa upang maunawaan natin ang tunay na misyon ni Jesus – magbigay-buhay at baguhin ang daigdig.

⁴Sinabi sa kanya ni Jesus: “Ano sa akin o sa iyo, O Babae? Hindi pa sumasapit ang oras ko.” ⁵Sinabi naman ng kanyang ina sa mga katulong: “Gawin n’yo ang anumang sasabihin niya sa inyo.”

⁶May anim na tapayang bato roon para sa sagradong paghuhugas ng mga Judio. Tigwawalumpu o tigsasandaang litro ang laman ng mga iyon. ⁷Kaya sinabi ni Jesus sa kanila: “Punuin n’yo ng tubig ang mga tapayan.” At pinuno nga nila hanggang labi ang mga iyon. ⁸At sinabi niya: “Kumadlo kayo ngayon at dalhin sa punong-abala.” At dinala nga nila.

⁹Tinikman ng punong-abala ang tubig na naging alak pero hindi niya alam kung saan ito galing, pero alam ng mga katulong ng kumadlo ng tubig. Kaya tinawag ng punong-abala ang nobyo ¹⁰at sinabi sa kanya: “Ang mainam na alak

Ito ang dahilan kung bakit binanggit ni Juan ang ilang detalye ng pangyayaring ito na anyo ng bagay na espirituwal. Nakibahagi si Jesus sa *kasalan* at ano ba ang kanyang ginawa kundi ihanda ang ibang kasalan – ang kasalan ng Diyos sa sangkatauhan. Nagsalita si Jesus na hindi pa dumarating ang kanyang *oras*, ngunit ang kanyang tunay na oras ay ang Pagtitiis at Muling Pagkabuhay niya (Jn 17:4).

Iniulat ni Juan na ginamit ni Jesus ang tubig na *laan para sa sagradong paghuhugas* ng mga Judio. Laging nasa isipan ng mga Judio na pawiin ang “dikalinisan” bago ang pagsamba, kaya nga napakarami ng mga sagradong paghuhugas. At pinalitan pala ni Jesus ng alak ang bindita! Sapagkat hindi lamang pagkatakot sa kasalanan ang tunay na relihiyon; higit na mahalagang tanggapin mula kay Jesus ang Espiritu, na tulad ng alak na matapang, nagpapalaya sa atin sa mga kinaugaliang gawi at sa makitid na karunungan natin.

Ang tubig na naging alak: Dumarating si Jesus sa ating tahanan para pagbaguhing-anyo ang ating pang-araw-araw na buhay – ang mga karaniwang gawain natin.

Ganyan ibinunyag ni Jesus ang kanyang kaluwalhatian sa taong nagsisimulang matuklasan siya. Nagdala na ng grasya si Maria kay Juan Bautista (Lc 1:39); ngayon nakialam siyang muli upang mapabilis ang pagsimula ng pag-eebanghelyo. Hindi na siya magsasalita sa ebanghelyo, at ang kanyang huling salita: *Gawin ninyo ang sasabihin niya sa inyo*.

Sa mga araw na iyon pagkatapos ng bautismo ni Juan, kasama pa si Jesus ng kanyang mga kamag-anak at kababayan na tinawag ng ebanghelyong “kapatid”: tingnan ang paliwanag sa Marcos 3:31.

muna ang inihahain ng lahat at saka lamang ang mas mahinang uri kapag lasing na ang mga tao. Pero itinabi mo pala ang mainam na alak hanggang ngayon.”

¹¹ Ito ang simula ng mga tanda ni Jesus. Ginawa niya ito sa Kana ng Galilea at ibinunyag ang kanyang luwalhati, at nanalig sa kanya ang kanyang mga alagad.

• ¹² Pagkatapos nito ay lumusong siya pa-Capernaum kasama ang kanyang ina at ang kanyang mga kapatid at mga alagad. At ilang araw lamang silang namalagi roon.

Nilinis ni Jesus ang Templo

• ¹³ Malapit na noon ang Paskuwa ng mga Judio, at umahon si Jesus pa-Jerusalem. ¹⁴ Natagpuan niya sa patyo ng Templo ang mga nagtitinda ng mga baka, mga tupa at mga kalapati, at ang mga nakaupong tagapalit ng pera. ¹⁵ Kaya gumawa siya ng panghagupit mula sa mga lubid, at ipinagtabuyan ang lahat mula sa Templo, pati ang mga tupa at mga baka, at isinabog ang pera ng mga tagapalit at ipinagtataob ang mga mesa.

• 12. Sa kasalan sa Cana, natapos na ang unang bahagi ng ebanghelyo na tinawag nating Linggo ng Pagkikilala. Iba pang bahagi ang nagsimula kung saan ipinaliwanag ni Jesus ang sarili sa harap ng sambayanang Judio at ng kanilang pag-asa. Iniulat ni Juan ang apat na tagpo:

– Si *Jesus sa templo*: nahilig sa materyalismo ang mga pari at pinulaan sila ni Jesus.

– Si *Jesus at Nicodemus*: ipinakita ni Nicodemus ang malasakit ng may pinag-aralan at nananalig na lipunang Judio.

– *Ang babaeng Samaritano*: Ito ang pakikipag-usap ni Jesus sa mga karaniwang tao na nananalig ayon sa kanilang sariling pamamaraan.

– *Pinagaling ni Jesus ang anak ng opisyal*: Ipinakita ni Jesus na marami ang mga lumalapit sa kanya dahil lamang sa mga himala.

• 13. Hindi pa pinasimulan ni Jesus ang kanyang pangangaral. Nagpunta siya sa Templo ng Jerusalem na tulad ng puso ng bayang Judio at simbolo ng kanilang relihiyon (Mc 11:15). Ngunit ito rin ang lugar kung saan tumibay ang katiwalian at kasakiman sa

¹⁶ At sinabi niya sa mga nagtitinda ng mga kalapati: “Alisin n’yo ang mga ito! Huwag n’yong gawing palengke ang Bahay ng aking Ama.” ¹⁷ Naalaala ng kanyang mga alagad na nasusulat: “*Tinutupok ako ng malasakit sa iyong Bahay.*”

¹⁸ Kaya sumagot ang mga Judio: “Anong tanda ang maipapakita mo sa amin at ginagawa mo ito?” ¹⁹ Sinagot sila ni Jesus: “Gibain n’yo ang templong ito, at ibabangon ko ito sa tatlong araw.”

²⁰ Sinabi naman ng mga Judio: “Apat-napu’t anim na taon nang itinatayo ang templong ito, at ibabangon mo ito sa tatlong araw?” ²¹ Ngunit and templong katawan niya ang kanyang tinutukoy. ²² Nang ibangon siya mula sa mga patay, naalaala ng kanyang mga alagad ang sinabi niyang ito. Kaya naniwala sila sa Kasulatan at sa salitang sinabi ni Jesus.

²³ Nang nasa Jerusalem siya sa Piyesta ng Paskuwa, maraming nanalig sa kanyang Pangalan nang mapansin nila ang mga tandang ginagawa niya. ²⁴ Ngunit hindi naman nagtiwala si Jesus sa kanila dahil kilala niya ang lahat. ²⁵ Hindi niya kailangang may magpatunay tungkol sa isang tao dahil alam niya mismo kung ano nga ang nasa tao.

kapangyarihan. Sapagkat sa templo, mga pari lamang ang nanunungkulan at kinakailangan sila ng mga tao upang ialay ang kanilang mga handog. Nagbubuhat sa Templo ang awtoridad at kapangyarihan ng mga pari. Sa templo dinadala ang mga handog at alay galing sa buong sambayanan at ang mga punong-pari ang namamahala ng yamang iyon. At sila rin ang naniningil ng buwis mula sa mga nagtitinda at tagapalit ng pera.

Naglalagablab sa akin ang malasakit sa iyong bahay, sa akin napunta ang mga pag-alipusta ng mga umaalipusta sa iyo. Nakasulat na ito sa Awit 69. Sa katunayan, ang galit ng mga punong pari ang magdadala kay Jesus sa kamatayan.

Hindi naunawaan ng mga apostol ang salitang ito: sapagkat nang panahong iyon wala nang banal pa sa kanila kaysa Templo at Kasulatan. Subalit sa takdang panahon, mauunawaan nila na kasimbigit ng Kasulatan ang kahit anumang salita ni Jesus. At mauunawaan din nila na si Jesus ang tunay na Templo. Hanggang sa panahong iyon, sabik ang mga tao na gumawa ng mga templo at humanap ng lugar kung saan nila matatagpuan ang Diyos at makahihingi ng mga kaloob niya. Ngunit sa ngayon, nasa piling na

Si Jesus at si Nicodemo

3 • ¹May isang taong kabilang sa mga Pariseo - Nicodemo ang pangalan niya - pinuno siya ng mga Judio. ²Isang gabi, pinuntahan niya si Jesus at sinabi sa kanya: “Rabbi, alam namin na guro kang galing sa Diyos. Sapagkat walang makagagawa ng mga tandang ginagawa mo kung hindi sumasakanya ang Diyos.”

³Sumagot si Jesus sa kanya: “Talagang-talagang sinasabi ko sa iyo, walang makakakita sa paghahari ng Diyos kung hindi siya isisilang na muli mula sa itaas.”

⁴Sinabi sa kanya ni Nicodemo: “Paano maisisilang ang isang taong matanda na? Di ba’t hindi siya makapapasok sa sinapupunan ng kanyang ina para isilang uli?”

⁵Sumagot si Jesus: “Talagang-talagang sinasabi ko sa iyo, walang maka-

papasok sa kaharian ng Diyos kung hindi siya isisilang mula sa tubig at Espiritu.

⁶Laman ang isinilang mula sa laman, at espiritu ang isinilang mula sa Espiritu.

⁷Huwag kang magtaka dahil sinabi ko sa iyong kailangan kayong isilang mula sa itaas.

⁶Umihip ang hangin kung saan nito nais, at naririnig mo ang ihip nito pero hindi mo alam kung saan ito galing at kung saan ito patungo. Gayon din nga ang bawat isinilang mula sa Espiritu.”

⁹Sumagot sa kanya si Nicodemo: “Paano pupuwede ang mga ito?” ¹⁰Sinabi sa kanya ni Jesus: “Ikaw ang guro ng Israel at hindi mo alam ang mga ito?”

• ¹¹Talagang-talagang sinasabi ko sa iyo: ang alam namin ang aming sinasabi at ang nakita namin ang aming pinatunayan, at hindi naman n’yo tinatanggap

natin ang Diyos sa pamamagitan ni Jesus: Siya ang magdadala sa atin ng mga kayamanan ng Diyos.

• 3.1 MULING PAGSILANG

Maka-Diyos na tao si Nicodemus, mapagmalasakit na kilalanin ang Diyos at ang kanyang kalooban, at pinuntahan niya si Jesus na waring guro ng relihiyon. Gayunman hindi isang bagong aral ang kailangan niya kundi pagbabago mula sa loob. Iyan din ang kailangan natin. Kailangang aminin natin na wala tayong kakayahang - sa sarili lamang - na makalampas sa mga pumipigil sa atin upang mabuhay nang ganap. Tulad ni Nicodemus, sa kabila ng ating maraming karanasan at kaalaman, tayo ay *matatandang tao*.

Sinabi ni Jesus na kailangang *isilang muli ang isang tao, isilang mula sa itaas*. Walang sinumang nanganak sa sarili niya, at tulad ng pagtanggap ng ating buhay *mula sa laman* ng iba, gayon din, matatanggap natin ang buhay ng Anak ng Diyos sa pamamagitan ng Banal na Espiritu.

Sinasabi ng lahat na buhay sila: mayroon silang sariling pagkilos, may pag-iisip at kakayahang magpasya. Pero maaaring ito’y buhay ng laman lamang o buhay ng isang hindi pa namumulat.

Higit na mahiwaga ang ibang buhay, ang buhay ng Espiritu, sapagkat ito’y nasa kaibuturan ng ating pagkatao. Nakikita natin ang panlabas na anyo lamang; napapansin ang mukha at kilos ng tao, ngunit hindi nakikita ang pagkilos ng Diyos sa kanya. Gayunman, kung namumulat at masunurin sa Espiritu ang isang sumasampalataya, unti-unti niyang napapansin ang pagbabago ng kanyang sariling mga

layunin at hangarin. Maluwag siya at walang takot sa harap ng Diyos. Nararanasan niya na siya’y hindi dinidiktahan ng sarili niya, kundi ng iba na nananahan sa kanya. Gayunman, hindi pa niya masabi nang tama kung ano’ng nangyayari sa kanya.

Kinakailangang isilang tayong muli sa *tubig at sa Espiritu*: Ang tinutukoy nito ay ang binyag. Huwag nating isiping basta’t natanggap na natin ang tubig ng binyag ay matatag na tayo sa buhay ng Espiritu; kundi, isaisip natin na, karaniwa’y, binibinyagan ang tao upang magsimula sa buhay ng Espiritu. Ang tinutukoy ng mga salita ng Ebanghelyo ay ang mga taong may sapat nang gulang na tumatanggap sa pananampalataya kay Kristo. Ibang kaso naman ang mga sanggol pa’y binibinyagan na. Nagkakabisa sa kalooban nila ang binyag. Gayunpaman, dapat silang turuan sa pananampalataya upang maakay sila sa isang personal na pagtanggap sa Diyos.

Maka-Diyos at mananampalataya si Nicodemo, at marami ang kagaya niya sa Israel. At bakit siya dumating *nang gabi*? Maaaring ayaw niyang itaya sa panganib ang kanyang posisyon at puri o makihalo sa mga ordinaryong tao na nakapaligid kay Jesus. Hindi ganito ang pagkilos ng mga *muling isinilang*. Pinalaya ng mga ito ang kanilang mga sarili sa mga bagay na pumipigil sa mga tao. Masaya silang natatagpuan ni Jesus sa isang Iglesya ng mga dukha.

• 11. IPINAHAYAG NI JESUS ANG PLANO NG DIYOS

Naiiba ang ebanghelyo ni Juan sa tatlong iba pa. Kadalasan, pagkatapos iulat ang ilang pananalita ni

ang aming patunay. ¹²Mga bagay na nga sa lupa ang sinasabi ko sa inyo at hindi kayo naniniwala, kaya paano kayo maniniwala kapag mga bagay sa langit ang sasabihin ko sa inyo. ¹³Walang umakyat sa langit maliban sa bumaba mula sa langit – ang Anak ng Tao.

¹⁴At kung paanong itinaas ni Moises ang ahas sa disyerto, gayundin dapat itaas ang Anak ng Tao ¹⁵upang magkaroon ng buhay magpakailanman ang bawat nananalig sa kanya.

¹⁶Ganito nga kamahal ng Diyos ang mundo! Kayat ibinigay niya ang kanyang bugtong na anak upang hindi na mawala ang bawat nananalig sa kanya kundi magkaroon ng buhay magpakailanman.

¹⁷Hindi nga sinugo ng Diyos sa mundo ang Anak upang hukuman ang mundo kundi upang maligtas ang mundo sa pamamagitan niya. ¹⁸Hindi hinuhukuman ang nananalig sa kanya. Ngunit hinu-

kuman na ang hindi nananalig pagkat hindi siya nananalig sa Ngalan ng bugtong na Anak ng Diyos.

¹⁹Ito ang paghuhukom: dumating sa mundo ang liwanag pero mas minahal pa ng mga tao ang karimlan kaysa liwanag sapagkat masasama ang kanilang gawa. ²⁰Ang gumagawa ng masama'y napopoot nga sa liwanag at hindi lumalapit sa liwanag, at baka malantad ang kanyang mga gawa. ²¹Lumalapit naman sa liwanag ang gumagawa ng katotohanan upang mabunyag na sa Diyos ginagawa ang kanyang mga gawa.

Ang huling pagpapatunay ni Juan Bautista

• ²²Pagkatapos nito, pumunta si Jesus at ang kanyang mga alagad sa lupain ng Judea, at tumigil siya roong kasama nila at nagbinyag. ²³Nagbibinyag din noon si Juan sa Ainon na malapit sa Salim dahil maraming tubig doon, at may mga nag-

Jesus, idinadagdag ni Juan ang pagpapaliwanag ng pananampalataya at doon niya ginagamit ang pangaral ni Jesus sa ibang okasyon. Ganito ang nangyari dito.

Papaano pupuwede ang mga ito? tanong ni Nicodemo. Upang makapasok sa buhay ng Espiritu, kailangang malaman natin ang plano ng Diyos. Ngunit walang sinumang makapaghahayag nito nang tumpak maliban sa Anak ng Diyos. Nakita niya ang mga bagay na nasa langit, ang matalik na buhay ng Diyos; naghahayag din siya ng mga bagay na nasa lupa, ito ang Kaharian na ipinagkakaloob ng Diyos sa atin. Marami ang hindi tatanggap na kaayon nga ng sinabi ni Jesus, ang Kaharian ng Diyos. Lalong higit, hindi nila bibigyang-pansin ang ibinubunyag niya tungkol sa hiwaga ng Diyos. Ibinubunyag ni Jesus sa atin ang hindi malalaman ng ating sarili lamang. Kaya nga, ang Kristiyano ay hindi “sumasampalataya sa Diyos” lamang; Kristiyano ang sumasampalataya sa patotoo ni Jesus (b. 11) tungkol sa Diyos at sa kaligtasan ipinaplano niya.

Sa planong ito, mayroong bagay na mahirap tanggapan: kailangang mamatay sa krus at muling mabuhay ang anak ng tao (tinutukoy ang dalawang ito ng salitang *maitaas*: sa krus at sa langit). Ipinahalal ni Jesus sa kanila ang *ahas sa disyerto*. Ipinahihiwatig ng pangyayaring ito (Blg 21) ang mangyayari kay Jesus, ngunit hindi naunawaan ng mga Judio ang kahulugan ng mensahe; sa katunayan, pinalampas nila ang lahat ng propesiya tungkol sa paghihirap ng Tagapagligtas at hindi nila nauunawaan ang mga iyon.

Isa pang kaisipan nila kinailangang palitan. Inaasa-

han nila ang pagdating ng Diyos na hahatol sa mundo at magpaparusa sa mga masasama. Sa halip binalak ng Diyos na ipadala sa krus ang kanyang anak *upang maligtas ang mundo*.

Sa ibang talata ng Bagong Tipan, sinasabi na hindi natin dapat mahalina ang mundo; waring ito'y laban sa nabasa natin ngayon: *Ganito nga kamahal ng Diyos ang mundo*. Ang dahilan ng salungatang ito ay maraming kahulugan ang salitang *mundo*.

Una, nangangahulugan *ang mundo* ng sangnilikha; mabuti ito na gawa ng Diyos. Pero ang tao ang sentro ng paglikha ng Diyos, at isinailalim ng tao ang sarili kay Satanas (8:34 at 44). Kaya nalihis at nasira lahat ang nilikha ng makasalanang tao – kayamanan, kultura, lipunan – at ginamit para sa kasamaan. Kaya nga, isinugo ng Diyos ang kanyang anak upang *maligtas ang mundo*.

Ngunit sa kabila ng makapangyarihang pagbabago ng kasaysayan na nagsimula sa muling pagkabuhay ni Jesus, naroon pa rin ang malakas na agos ng kasamaan na humihila sa lahat ng hindi kumikilala sa katotohanan. Kung minsan tinatawag na *mundo* ang masamang agos na ito. Gayunman higit na angkop na sabihin: ang mga nagpapasakop sa amo ng mundo. Nagpahayag ang Kasulatan tungkol sa kanila: *Huwag ninyong mahalina ang mundo o hindi kayo para sa mundong ito*.

• 22. Inamin ng ebanghelyo na marami sa alagad ni Juan Bautista ang hindi nakakilala kay Jesus. Naging alagad sila ni Juan dahil sa halimbawa ng guro: napaka-sidhi at hayagang magsalita, nag-aayuno sa pagkain,

sisidating at nagpapabinyag. ²⁴Hindi pa nabibilanggo noon si Juan.

²⁵At nagkaroon ng pagtatalo ang mga alagad ni Juan at ang isang Judio tungkol sa paghuhugas. ²⁶Pinuntahan nila si Juan at sinabi sa kanya: “Rabbi, ang kasakama mo sa ibayo ng Jordan, na pinatunayan mo, nagbibinyag siya ngayon at sa kanya pumupunta ang lahat.” ²⁷Sumagot si Juan: “Walang anumang makukuha ang isang tao malibang ibigay ito sa kanya ng Langit. ²⁸Kayo mismo ang makapagpatunay na sinabi kong ‘Hindi ako ang Mesiyas kundi sinugo akong manguna sa kanya.’ ²⁹Sa nobyo ang nobya. Naroon naman ang abay ng nobyo para makinig sa kanya at galak na galak siya sa tinig ng nobyo. Ganito ring lubos and aking kagalakan. ³⁰Dapat siyang humigit at ako nama’y lumiit.”

³¹Walang kapantay ang naparirito mula sa itaas. Makalupa naman ang mula sa lupa at makalupa rin ang sinasabi niya. Walang kapantay ang naparirito mula sa langit. ³²Pinatutunayan niya ang kanyang nakita at narinig ngunit wala ngang tumatanggap sa kanyang patunay. ³³Pinagtibay naman ng tumanggap sa kanyang

patunay na totoo ang Diyos. ³⁴Sinasabi nga ng sinugo ng Diyos ang mga salita ng Diyos sapagkat walang sukat na ibinibigay sa kanya ang Espiritu. ³⁵Mahal nga ng Ama ang Anak, at ipinagkatiwala sa kanyang mga kamay ang lahat. ³⁶May buhay magpakailanman ang nananalig sa Anak. Hindi naman nakikita ng ayaw manalig sa Anak ang buhay kundi namamaligi sa kanya ang galit ng Diyos.

Si Jesus at ang babaeng Samaritana

4 • ¹Nalaman ng Panginoon ang sumbong ng mga Pariseo. Alam nila na mas marami nang alagad si Jesus kaysa kay Juan pati ang mga binibinyagan niya. ²Hindi talaga si Jesus ang nagbibinyag kundi ang kanyang mga alagad. ³At umalis siya sa Judea pabalik sa Galilea. ⁴Kailangan siyang dumaan sa Samaria.

⁵Kaya dumating siya sa isang bayan ng Samaria na tinatawag na Sikar na malapit sa bukid na ibinigay ni Jacob kay Jose na kanyang anak. ⁶Naroon ang bukal ni Jacob. Dala ng pagod sa paglalakbay, basta na lamang naupo si Jesus sa may bukal. Magtatanghaling-tapat ang oras

inumin at damit. Katulad ni Juan Bautista umaasa silang dumating ang katarungan ng Diyos upang tuwirang parusahan ang mga masasama. Tulad ng ipinaglalaban ngayon ng anumang kapakanan, may kahinaan ang disipulo ni Juan: nakatuon sila sa kanila lamang pinuno at hirap silang baguhin ang kanilang pamamaraan. Upang maging disipulo ni Kristo, kailangang iwanan nila ang kanilang propeta.

Dapat siyang humigit at ako’y lumiit, sabi ng pinakadakilang propeta. Si Jesus lamang ang galing sa itaas, siya lamang ang makatutugon sa ating puso. Sa kanya ang lahat ng mabuti ay di nawawala, sapagkat nasa kanya ang lahat.

Ang galit ng Diyos ay sasakanya (36). Nasa kalagayan pa ng taong pinalayas sa Paraiso ang sinumang hindi kumilala sa Anak ng Diyos. Hindi niya kayang lutasin ang mga salungatan sa kanyang buhay o sa mundong ginagalawan niya. Hindi siya maaaring magtiwala sa Diyos. Nakatago sa kanya ang maawaing mukha na makapagbibigay ng tunay na kapayapaan.

• 4.1 ILOG NG BUHAY NA TUBIG

Kinamumuhian ng mga Judio ang mga Samaritano. Bukod dito, noong panahong iyon, hindi tinututulan

ng Judiong kaisipan ang makipag-usap sa isang babae sa lugar na publiko. Sinupil ni Jesus ang pagkiling sa isang lahi at kaayusang sosyal, siya’y nakipag-usap sa babaeng Samaritana. Kinakatawan ng babaeng ito ang mga ordinaryong tao ng Palestina. Tagaibang probinsya ang babae at nabibilang sa karibal na pagsamba, subalit kapwa nakikibahagi sa mga pangako ng Diyos at kapwa naghihintay sa Tagapagligtas.

Ang unang suliranin ng babae ay ang kanyang pagkauhaw. Nagpalakad-lakad ang mga ninuno ng mga Israelita kasama ang kanilang mga hayop mula sa isang balon tungo sa iba pang balon. Humukay ng mga balon ang mga tanyag na ninuno (tulad ni Jacob) at sa paligid ng balon nabuhay ang disyerto. Ang puntong ito sa kasaysayan ay parang talinhaga: saanman ay naghahanap ang mga tao upang matugunan ang kanilang uhaw pero wala silang makita liban sa mabahong tubig. Nagnanais silang makaipon ng tubig, at agad na nabibiyak ang kanilang tangke (Gen 26; Jer 2:13). Dala ni Jesus ang *buhay na tubig*, na regalo ng Diyos sa kanyang mga anak: *ang regalo* nga ng Diyos ay ang Espiritu Santo (7:37).

Kung may tubig sa disyerto, kahit na hindi ito pumaibabaw, ito’y mapapansin din dahil sa luntiang

noon. ⁷May dumating na babaeng taga-Samaria para sumalok ng tubig at sinabi sa kanya ni Jesus: “Painumin mo ako.”

⁸Pumunta na noon sa bayan ang kanyang mga alagad para bumili ng pagkain.

⁹Sumagot naman sa kanya ang babaeng Samaritana: “Judio ka, paano mo mahihingi sa akin, na babaeng Samaritana, na painumin kita?” (Sapagkat hindi nakikisalamuha ang mga Judio sa mga Samaritano.) ¹⁰Sinabi ni Jesus sa kanya: “Kung alam mo ang Kaloob ng Diyos at kung sino ang nagsasabi sa iyong ‘Painumin mo ako!’ hiningan mo sana siya at bibigyan ka sana niya ng tubig na buhay.”

¹¹Sinabi sa kanya ng babae: “Wala po kayong panalok at malalim ang balon. Saan po galing ang inyong tubig na buhay?” ¹²Mas may kakahayahan po ba kayo kaysa aming amang si Jacob? Siya mismo ang nagbigay sa amin ng balon at dito siya uminom pati na ang kanyang mga anak at mga kawan.”

¹³Sumagot si Jesus sa kanya: “Mauuhaw uli ang sinumang umiinom sa tubig

na ito. ¹⁴Ngunit hinding-hindi mauuhaw magpakailanman ang umiinom sa tubig na ibibigay ko sa kanya. Magiging isa ngang bukal sa kanya ang tubig na ibibigay ko, na bubukal tungo sa buhay na magpakailanman.”

¹⁵Sinabi sa kanya ng babae: “Ibigay po ninyo sa akin ang tubig na ito nang hindi na ako mauhaw ni magparoo’t parito pa para sumalok dito.” ¹⁶Sinabi ni Jesus sa kanya: “Hala, tawagin mo ang iyong asawa at pumarito.”

¹⁷Sumagot ang babae: “Wala akong asawa.” Sinabi naman sa kanya ni Jesus: “Mahusay ang sabi mong wala kang asawa, ¹⁸sapagkat nagkaroon ka ng limang lalaki, at hindi mo asawa ang lalaki mo ngayon. Totoo nga ang sinabi mo.”

¹⁹Sinabi sa kanya ng babae: “Sa pansin ko’y isa kayong propeta. ²⁰Sa bundok na ito sumamba ang aming mga ninuno. Ngunit sinasabi ninyong mga Judio na ang Jerusalem ang lugar na dapat sambahan.”

²¹Sagot sa kanya ni Jesus: “Maniwala

halaman. Gayon din ang nangyayari sa atin kapag tayo’y tunay na nabubuhay: higit na mabuti ang pagkilos, higit na malaya ang desisyon, nakatuon sa mga mahahalaga ang ating kaisipan. Ngunit hindi nakikita ang buhay na tubig na pinagmumulan ng mga bungang ito: ito ang buhay na walang hanggan, at walang magagawa sa kanya ang kamatayan.

Ikalawang malasakit ng babae: Saan matatagpuan ang katotohanan? Sinasabi sa kanya ni Jesus: *Nagkaroon ka ng limang lalaki*. Nilalarawan nito ang karaniwang sinasapit ng mga taong bayan na naglingkod sa maraming panginoon (o asawa), at sa bandang huli, wala isa man na kinikilalang Panginoon. Maitatanong, ano nga ba ang tunay na relihiyon?

Mayroong Banal na Kasulatan ang mga Samaritano, bahagyang naiiba sa mga Judio. Bukod dito, sa mismong kabayanan, ilang kilometro ang layo sa balon ng Sichar, naroon ang kanilang Templo, na karibal ng Templo sa Jerusalem. Nagpatotoo si Jesus na Judaismo ang tunay na relihiyon: *ang kaligtasan ay galing sa mga Judio*. Sa puntong ito, hindi siya umaayon sa mga taong nagsasabi: “Hindi mahalaga kung anong simbahan o relihiyon kabilang tayo sapagkat pare-pareho naman ang mga ito.” Gayunpaman, kahit na mapalad ang taong sumusunod sa tunay na relihiyon, kailangang maabot niya ang *espirituwal* na kaalaman sa Diyos (23). Ang Espiritung natanggap natin sa Anak niya ang magbibigay-kakayahang sa atin upang malaman siya at sambihin

ayon sa katotohanan. Hinahanap ng Ama ang gayong sumasamba na makapasok sa matalik na ugnayan sa kanya.

Espiritu at katotohanan (24). Hindi ang ating mga panalangin ang kailangan ng Diyos, kundi ang kagandahan at kadakilaan ng ating espiritu. Hindi matatanggap ang Espiritu ng Diyos maliban sa mga taong naghahanap ng katotohanan, na isasagawa ang katotohanan sa mundong nakabalot sa kasinungalingan.

Katulad din ng babaeng Samaritano ang bawat isa sa atin. Inilalarawan ng tagpo sa balon ni Jacob ang ating tagpo kay Jesus. Hakbang-hakbang na inakay ni Jesus ang babae upang makilala at mahalini siya. Gayundin inaakay niya tayo ngayon sa daan ng ating pagbabagong-buhay. Sa bandang huli, naging alagad ni Jesus ang babae, at bunga ng ganitong karanasan, siya’y naging apostol din: *Marami ang naniwala kay Jesus dahil sa patotoong ito ng babae* (39). Ang pagkilala kay Jesus ang bukal ng apostolado. Nag-eebanghelyo na ang nagbabahagi ng ganitong karanasan sa iba.

Apat na buwan na... (35). Tulad ng anihan, ang mga taong sumusunod kay Jesus ay nagiging ganap din. *Tumatanggap ng upa ang tagaani*: Alam ni Jesus at ng mga alagad na may bunga ang kanilang gawa. *Nagpagod ang iba*: tinutukoy ni Jesus ang mga nauna sa kanya, lalong higit, si Juan Bautista.

ka sa akin, babae, na dumarating ang oras na sasamba kayo sa Ama at hindi na sasabihing sa bundok na ito ni sa Jerusalem. ²² Sumasamba kayo nang walang alam; sumasamba naman kami nang may alam, dahil sa mga Judio galing ang kaligtasan. ²³ Ngunit dumarating ang oras at narito na nga, na sa espiritu at katotohanan sasamba sa Ama ang mga totoong sumasamba. Ganito nga ang hangad ng Ama sa mga sumasamba sa kanya. ²⁴ Espiritu ang Diyos, at sa espiritu at katotohanan dapat sumamba ang mga sumasamba sa kanya. ²⁵ Sinabi sa kanya ng babae: “Alam kong dumarating ang Mesiyas, ang tinatawag na Pinahiran. At pagdating niya, ihahayag niya sa amin ang tanang mga bagay.” ²⁶ Sinabi sa kanya ni Jesus: “Ako siya na siyang nangungusap sa iyo.”

²⁷ Sa sandaling ito, dumating ang kanyang mga alagad, at nagtaka sila’t nakikipag-usap siya sa isang babae. Gayunma’y walang nagtanong: “Ano’ng hinahanap mo? o: Ba’t ka nakikipag-usap sa kanya?” ²⁸ Iniwan ng babae ang kanyang tapayan at patakbong bumalik pabayan, at ipinagsabi niya sa mga tao: ²⁹ “Halikayo para makita ang isang taong nagsabi sa akin ng lahat kong ginawa. Hindi kaya ito ang Mesiyas?” ³⁰ Kaya lumabas sila ng bayan at pumunta sila sa kanya.

³¹ Samantala, pinakiusapan siya ng mga alagad: “Rabbi (o Guro), kumain ka na.” ³² Sumagot naman si Jesus: “May makakain ako, pagkain itong hindi ninyo alam.” ³³ Kaya nag-usap-usap ang mga alagad: “May nagdala kaya sa kanya ng makakain.” ³⁴ Sinabi sa kanila ni Jesus: “Pagkain ko’y isagawa ang kalooban ng nagpadala sa akin at ganapin ang kan-

yang gawa. ³⁵ Di ba’t sinasabi n’yong ‘Apat na buwan na lang at anihan na? Pero sinasabi ko sa inyo: tumunghay kayo at masdan, namumuti na ang mga bukirin para anihin. ³⁶ Tumatanggap na ng upa ang mga taga-ani at nagtitipon ng bunga para sa buhay na magpakailanman. At magkasamang magagalak ang tagahasik at ang taga-ani. ³⁷ Totoo nga ang kasabihang iba ang naghahasik at iba ang nag-aani. ³⁸ Isinugo ko kayo para mag-ani sa hindi ninyo pinagpaguran. Iba ang nagpagod at kayo ang sumalo sa kanilang pagod.”

³⁹ Mula sa bayang iyon, marami ang nagsimulang manalig sa kanya sa mga Samaritano dahil sa salita ng babaeng nagpatunay: Sinabi niya sa akin ang lahat kong ginawa.” ⁴⁰ Kaya pagdating sa kanya ng mga Samaritano, pinakiusapan nila siyang sa kanila lumagi. At lumagi siya roon nang dalawang araw. ⁴¹ At mas marami pa ang mga naniwala dahil sa kanyang salita. ⁴² At sinabi nila sa babae: “Hindi na dahil sa ‘yong pangungusap kaya kami nanalig dahil kami na mismo ang nakarinig, at kinikilala namin na totoo ngang siya ang Tagapagligtas ng mundo.”

⁴³ Pagkatapos ng dalawang araw, umalis siya roon pa-Galilea. ⁴⁴ Nagpatunay nga mismo si Jesus na hindi pinarangalan ang isang propeta sa sariling bayan. ⁴⁵ Gayon pa man, pagdating niya sa Galilea, tinanggap siya ng mga Galileo dahil nasaksihan nila ang lahat ng ginawa niya sa Piyesta sa Jerusalem. Naroon nga rin sila mismo sa Piyesta.

Pinagaling ni Jesus ang anak ng opisyal

• ⁴⁶ Nagpunta siyang muli sa Kana ng Galilea, doon niya ginawang alak ang tubig. At nangyari, na ang anak na lalaki

• 46. Tingnan ang Lc 7:1.
 “Hangga’t hindi kayo nakakakita ng mga tanda, hindi kayo mananampalataya.” Hindi ang opisyal na nagpapakita ng dakilang pananampalataya ang binabanggit ni Jesus, kundi ang mga Judio at tayo rin.

Gumagawa si Jesus ng himalang magpapatibay na sinugo siya, ngunit binibigyang-diin din niya na dapat sana nating makilala siya sa pagkakita at pakikinig sa kanya lamang. Humihingi ba ng himala ang magkasintahan upang magtiwala sa isa’t isa? Humihingi ba

ng isang opisyal ng hari ay maysakit sa Capernaum. ⁴⁷Nang marinig niyang dumating si Jesus sa Galilea galing Judea, pinuntahan niya siya at ipinaki-usap na lumusong at pagalingin ang kanyang anak na nasa bingit ng kamatayan.

⁴⁸Kaya sinabi sa kanya ni Jesus: “Hangga’t hindi kayo nakakakita ng mga tanda at mga kababalaghan, hindi kayo maniniwala.” ⁴⁹Sinabi naman sa kanya ng opisyal: “Lumusong kayo bago mamatay ang anak ko.” ⁵⁰At sinabi sa kanya ni Jesus: “Makauwi ka na. Buhay ang anak mo.”

Naniwala ang tao sa salitang sinabi sa kanya ni Jesus at umuwi siya.

⁵¹At habang palusong na siya, sinalubong siya ng kanyang mga alipin at sinabing buhay ang anak niya. ⁵²Inalam niya sa kanila ang oras nang magsimula siyang umigi, at sinabi nila: “Kahapon po nang ala-una ng tanghali siya inibsan ng lagnat.” ⁵³Kaya nalaman ng ama na ito ang oras nang sabihin sa kanya ni Jesus: “Buhay ang anak mo.” At naniwala siya at ang buo niyang sambahayan.

ang mga tagasunod ng isang pinuno ng ganap na pruweba? Kung tayo ay anak ng katotohanan dapat nating makilala ito kapag ipinakita sa atin.

Ang ikalawang himala ni Jesus sa Cana ang panghuling tagpo ng ikalawang bahagi ng ebanghelyo kung saan ipinaliwanag ni Jesus ang kanyang sariling sagot sa pag-asa ng sambayanang Judio.

Ngayon nagsisimula ang iba pang bahagi: Ipinahayag ni Jesus ang gawa na siyang dahilan ng kanyang pagparito sa mundo: Ipinadala siya ng Ama upang humatol at magbigay buhay. Pero dapat naman tayong maniwala muna sa Tagapagsalita ng Diyos upang mabigyang-buhay. Ito ang binabanggit sa kabanata 5 at 6.

• **5.1** Bakit nagpunta si Jesus sa Paliguan ng Bethzatha? Napatunayan na isang paganong lugar ang nasabing paliguang itinalaga kay Aesculapius, diyos ng kalusugan. Mayroong usap-usapan na paminsan-minsan gumagaling ang maysakit doon. Naiskandalo ang mga relihiyosong Judio na mapagaling ang maysakit sa paganong pook, kaya sinasabi nila na hindi si Aesculapius ang nagpagaling *kundi ang anghel ng Panginoon*. At nagpupunta naman doon ang mga Judiong kabilanin upang gumaling kahit na sa

⁵⁴Ginawa ni Jesus ang ikalawang tandang ito pagkarating niya sa Galilea galing Judea.

Ang lumpo sa paliguan ng Betsata

5 • ¹Pagkatapos nito, may piyesta ng mga Judio at umahon pa-Jerusalem si Jesus. ²May isang palanguyan sa Jerusalem na Betzata ang tawag sa Hebreo, malapit sa Pintuan ng mga Tupa. May limang pasilyo ito na may bubong. ³Nakahandusay sa mga ito ang isang pulutong ng mga maysakit, mga bulag, mga pilay at mga lumpo (habang naghihintay sa pagkilos ng tubig. ⁴Sapagkat paminsan-minsa’y bumababa sa palanguyan ang Anghel ng Panginoon at kinakalawkaw ang tubig. At umiigi sa anumang sakit ang unang makalusong matapos makalawkaw ang tubig.).

⁵At doo’y may taong tatlumpu’t walong taon nang may sakit.

⁶Pagkakita ni Jesus dito na nakahandusay at pagkaalam niya na matagal na ito roon, sinabi niya sa kanya: “Gusto mo bang umigi?” ⁷Sumagot sa kanya ang maysakit: “Wala po akong taong maka-

pamagaigan ng diyos na dayuhan. Nagpunta rin doon si Jesus upang maghanap ng makasalanang kanyang ibig iligtas.

Punahin ang unang tugon ng maysakit. Sa mahiwagang lugar na ito, maraming umaasa subalit kakaunti lamang ang gumagaling. Hindi maliligtas ang sinumang nag-iisa: *wala akong tao*. Kailangan niya ang Tagapagligtas. Kailangan niya si Jesus.

Umalis at nawala si Jesus pagkatapos ng himala at baka isipin ng iba na kinikilala ni Jesus ang mga diyos o pinagaling niya ang maysakit sa pangalan nila. Mamaya, ipakikilala ni Jesus ang kanyang sarili sa *Templo* ng tunay na Diyos, ang kanyang Ama.

Kinakalaban ng mga Judio si Jesus dahil gumawa siya sa Araw ng Pahinga. Ating masusing pag-aralan ang tugon ni Jesus: *Kumikilos pa rin ang aking Ama*. Totoo ngang mabuting mamahinga ang tao sa Araw ng Diyos; ngunit hindi naman namamahinga ang Diyos o tumitigil sa pagkilos ang mundo: patuloy siyang nagbibigay buhay sa tao. Kaya dapat na gayahin ni Jesus na tunay na Anak ang Ama sa halip na magpahinga tulad ng mga tao. Nang marinig ng kaaway ang kanyang salita, hindi sila nagkamali sa kanyang pahayag: gusto nilang patayin siya sapagkat *ipinapantay niya ang sarili sa Diyos* (b. 18).

paghahagis sa akin sa palanguyan kapag nakalawkaw na ang tubig. Habang paroon pa ako, may lumulusong nang una sa akin.”

⁸ Sinabi sa kanya ni Jesus: “Bumangon ka, buhatin mo ang iyong higaan at maglakad-lakad!” ⁹ At dagling umigi ang tao, at binuhat niya ang kanyang higaan at naglakad-lakad.

Araw nga ng Pahinga ang araw na iyon. ¹⁰ Kaya sinabi ng mga Judio sa taong pinagaling: “Araw ng Pahinga ngayon at di ipinahihintulot na magbuhat ka ng higaan. ¹¹ Sumagot siya sa kanila: “Ang nagpaigi sa akin ang siyang nagsabi sa aking “Buhatin mo ang iyong higaan at lumakad ka.” ¹² Tinanong nila siya: “Sino ang taong nagsabi sa iyong ‘Magbuhat at maglakad-lakad?’” ¹³ Ngunit hindi alam ng pinagaling kung sino siya, sapagkat nakatalilis si Jesus dahil maraming tao sa lugar na iyon.

¹⁴ Pagkatapos nito, natagpuan siya ni Jesus sa Templo at sinabi niya sa kanya:

Huwag ka nang magkasala pa. Ipinaalala ni Jesus sa maysakit na naging kabilanin ito at nagkasala sa pagpunta nito sa paganong templo. Doon siya naghintay ng may 38 taon, tulad ng mga Israelita na pinigil ng may 38 taon sa tubigan ng Kadesh sa ilang, at hindi nakapasok sa lupang pangako. Naunawaan ni Juan ang pagkakahawig na ito; naunawaan din niya na nagpapahiwatig ng binyag ang paggaling sa paliguan.

Para din sa mga taong nagbagong-loob at nabinyagan ang salita ni Jesus sa gumaling na maysakit: *Huwag ka nang magkasala.*

Pagkatapos ng tagpong ito, may isang “pangangaral” si Jesus na inihanda ni Juan (tingnan Jn 3:11).

Dapat banggitin na sa mga “pangangaral” na ito, nais ni Juan Ebanghelistang na ulitin ang mahahalagang salita ng pitong beses. Dito, halimbawa, makikita natin na ang salitang Araw ng Pahinga, Jesus at Moises ay pitong beses na inulit; at ang Ama ay labing-apat na ulit. Dapat nating maunawaan na ibig salungatin ni Juan ang Judiong relihiyon na itinatag ni Moises na binibigyang diin ang pahinga sa Araw ng Pahinga sa bagong panahon na pinasimulan ni Jesus kung saan ating makikilala ang Ama.

• 19. **ANG ANAK AT ANG AMA, ANG MULING PAGKABUHAY**

Nagulat ang mga kalaban ni Jesus nang makitang hindi niya iginalang ang banal na pamamahinga;

“Hayan, maigi ka na. Huwag ka nang magkasala pa, at baka may masahol pang mangyari sa iyo.” ¹⁵ Umalis ang tao at sinabi sa mga Judio na si Jesus ang nagpaigi sa kanya. ¹⁶ Dahil dito, inusig ng mga Judio si Jesus sapagkat sa Araw ng Pahinga niya ginawa ang mga ito.

¹⁷ Sumagot naman si Jesus sa kanila: “Gumagawa pa rin ang aking Ama kaya gumagawa rin ako.” ¹⁸ Kaya lalo pang hinangad ng mga Judio na patayin siya dahil dito sapagkat hindi lamang niya nilalabag ang Araw ng Pahinga kundi sariling Ama pa ang tawag niya sa Diyos, at ipinapantay niya ang sarili sa Diyos.

Gawain ng Anak ang bumuhay ng patay

• ¹⁹ Kaya sumagot si Jesus at sinabi sa kanila: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, hindi makagagawa ng anuman sa sariling kusa ang Anak maliban sa naki-kita niyang ginagawa ng Ama. Anuman ang gawin niya, ganoon din ang paggawa ng Anak.

subalit ito’y unang pakikialam lamang ni Jesus (7:21). Higit pa sa pagbabago ng relihiyon ang layunin ni Jesus: naparito siya upang baguhin ang buong sangnilikha.

Sa pagsasalita ng Lumang Tipan ukol sa Diyos, ipinahayag nito na siya’y iisa lamang. Subalit ngayon ipinakita ni Jesus ang iba pang mukha ng Diyos: Siya ang Ama at isinugo niya ang kanyang Anak upang ganapin ang kanyang gawa. Sa lahat ng kanyang ginagawa, nais ng Diyos na magbigay-buhay, at ang pinakadakila sa kanyang mga gawa ay ang Muling Pagkabuhay.

May dalawang kahulugan ang “Muling Pagkabuhay”: “pagbabalik ng buhay” at pagsisimula ng isang bago at naiibang buhay. Muli talagang babangon ang mga patay, ngunit binubuhay din at bumabangon ang mga nagsisimulang sumasampalataya. Ito’y iisang gawain ng Ama at ng Anak. Binubuhay tayo ng pag-ibig ng Ama ngunit umaabot ito sa atin sa bisa ng salita ni Kristo (b. 25).

Kaiba sa atin ang pagiging tao ni Jesus. Bagamat tao, siya rin ay isa pang mukha ng Diyos. Ibig ni Jesus na alisin sa ating isipan ang anyo ng Diyos na mainggitin, at ang anyo rin ng Diyos na bahala sa lahat para sa atin. Ipinakikita ng ebanghelyo na ibinibigay ng Ama ang lahat ng kapangyarihan sa isang tao, kay Kristo. Ito’y tugma sa makabagong sikolohiya na nagtuturo na wala pa sa hustong gulang ang tao hanggat hindi siya nakalalaya sa awtoridad ng ma-

²⁰ Sapagkat mahal ng Ama ang Anak, at itinuro niya sa kanya ang lahat niyang ginagawa. At mas mahalaga pang mga gawa ang ituturo niya kayat mamamangha kayo.

²¹ Ibinabangon nga ng Ama ang mga patay at binibigyang-buhay; gayundin naman binibigyang-buhay ng Anak ang sinumang loobin niya. ²² At hinding-hindi nga hinahatulan ng Ama ang sinuman kundi ibinigay niya sa Anak ang buong paghatol ²³ at pararangalan ng lahat ang Anak gaya ng pagpaparangal nila sa Ama. Ang hindi nagpaparangal sa Anak ay hindi nagpaparangal sa Amang nagpadala sa kanya.

²⁴ Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo na may buhay magpakailanman ang nakikinig sa aking salita at naniniwala sa nagpadala sa akin. Nakatawid na siya mula sa kamatayan tungo sa buhay, at hindi siya humahantong sa paghuhukom.

²⁵ Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo na dumarating na ang oras, at ngayon na nga, na maririnig ng mga patay ang tinig ng Anak ng Diyos at mabubuhay ang mga nakaririnig. ²⁶ May Buhay ang Ama sa kanyang sarili, gayundin naman,

gulang. Hindi tinatanggap ng mundo ngayon ang isang *bahala sa lahat* na Diyos.

Sa maraming pagkakataon tinawag ni Jesus ang sarili bilang *ang Anak ng Tao* (tingnan ang Mc 8:27). Ngunit dito, sinabi ni Juan *isang anak ng tao* (b. 27); at sa kaisipang Judyo, ito'y nangangahulugan ng pagiging tao. Dahil sa pagiging tao niya, naililigtas ni Jesus ang sangkatauhan mula sa loob.

Ipinapahayag ni Jesus na siya Ang Anak, at inuulit niya ang dalawang bagay sa maraming paraan:

- lahat nang ginagawa ng Ama, ginagawa ko, at nasa akin ang lahat ng nasa Ama,
- at: wala akong magagawa sa sarili lamang.

Sa ganito, modelo si Jesus para sa lahat ng anak ng Diyos. Dapat din tayong tumingin sa Ama upang turuan niya tayo ng kanyang gawa: walang buhay na Kristiyano nang walang panalangin, ito'y isang personal na ugnayan sa Diyos.

• 30. ANG PAGPAPATOTOO

Sa bawat oras ng ating pang-araw-araw na buhay, kailangan nating maniwala sa maraming bagay na di

ibinigay niya sa Anak na magkaroon ng buhay sa kanyang sarili. ²⁷ At ibinigay din niya sa kanya ang kapangyarihang maghukom sapagkat anak siya ng tao.

²⁸ Huwag n'yo na itong pagtakhan: dumarating ang oras na maririnig ng lahat ng nasa libingan ang tinig niya ²⁹ at mag-sisilabas sila: sa pagbangon sa buhay ang mga gumawa ng mabuti, at sa pagbangon naman sa kapahamakan ang mga gumawa ng masama.

• ³⁰ Wala akong magagawa sa sariling kusa. Ayon sa naririnig ko ako naghuhukom. At matuwid ang paghuhukom ko dahil hindi sariling kalooban ang hangad ko kundi ang kalooban ng nagpadala sa akin.

³¹ Kung nagpapatunay ako sa aking sarili, di mapanghahawakan ang aking patunay. ³² Ngunit iba ang nagpapatunay tungkol sa akin at alam kong mapanghahawakan ang patunay niya tungkol sa akin. ³³ Nagpasugo kayo kay Juan at binigyang-patunay niya ang katotohanan. ³⁴ Ipinaaalaala ko ito para maligtas kayo; ngunit hindi ko hangad ang patunay mula sa tao. ³⁵ Siya nga ang ilaw na may sindi at

nakikita, na di natin napatutunayan o nalalaman sa sariling karanasan. Ngunit pinaniniwalaan natin dahil sa pagpapatotoo ng ibang tao – at naniniwala sa mga taong ito dahil sa kanilang mga salita, ugali at personal na katangian.

Pareho din ang ating kaalaman ukol sa Diyos. Pareho ang ating paniniwala kay Kristo. Dito nagpahayag si Jesus ng mga saksi sa kanya:

- ang kanyang gawa, ito'y ang kanyang himala
- ang pagpapatotoo ni Juan Bautista na nagturo kay Jesus bilang tagapagligtas
- ang pagpapatotoo ng kasulatan na patungkol sa kanya

Sinasabi ng ilang tao na dahil ang Biblia ay Salita ng Diyos, hindi na nila kailangan ang ano pa mang patnubay sa kanila. Ngunit tulad ng pagsasalita ng Diyos sa pamamagitan ng mga pangyayari at mga propeta, siya'y patuloy na nagsasalita sa pamamagitan ng aktuwal na pangyayari at mga tagapagsalita ng Espiritu sa Iglesya. Pinagsasabihan ni Jesus ang mga Judiong naniniwala na tama sila dahil mayroon silang Biblia, ngunit hindi nila *kinikilala ang isinugo ng Diyos* sa kanila (b. 38).

Nagtuturo ang Diyos sa bawat isa sa atin. Inilalagay

nagniningning, at ginusto n'yong magalak pansamantala sa kanyang liwanag.

³⁶ May patunay naman ako na higit pa kaysa kay Juan – ang mga gawang bigay sa akin ng Ama upang tuparin ko ang mga iyon. Ang mga gawa mismong ginagawa ko ang nagpapatunay na sinugo ako ng Ama.

³⁷ At nagpapatunay rin sa akin ang Amang nagsugo sa akin. Kailanma'y di ninyo narinig ang kanyang tinig ni nakita ang kanyang anyo. ³⁸ At hindi rin namamalagi sa inyo ang kanyang salita dahil hindi kayo naniniwala sa kanyang sinugo.

³⁹ Sinasaliksik ninyo ang mga Kasulatan dahil inaakala ninyong doon kayo magkakaroon ng buhay magpakailanman. Nagpapatunay nga sa akin ang mga iyon ⁴⁰ ngunit ayaw n'yong lumapit sa akin para mabuhay.

⁴¹ Hindi ko hangad ang papuri mula sa mga tao, ⁴² ngunit kilala ko kayo: wala sa inyong sarili ang pagmamahal sa Diyos. ⁴³ Sa ngalan ng aking Ama ako dumating at hindi n'yo ako tinatanggap; kung sakaling may dumating sa sarili niyang ngalan, siya ang inyong tatanggapin. ⁴⁴ Paano kayo makapaniniwala kung papuri sa isa't isa ang hangad n'yo at hindi ang papuring galing sa tanging Diyos ang hangad?

niya sa ating buhay at sa buhay ng mga bansa ang maraming tawag at tanda na mauunawaan sana natin kung handa tayong matuto sa iba. Ginagabayan din niya tayo sa pamamagitan ng Kristiyanong komunidad – ang Iglesia. Sa loob nito may matatagpuan tayong mga taong nabubuhay ayon sa Espiritu niya samantalang nagpapanggap lamang na maka-Diyos at mabuting tao ang iba.

Ngunit papaano natin malalaman ang katotohanan sa kasinungalingan? Papaano natin matutuklasan ang mga nagtuturo ng mga daan ng Diyos dahil mayroon silang karanasan ukol sa mga iyon? Sinabi ni Jesus na yaong nagmamahal sa katotohanan ay nakakakilala sa nagsasalita ng katotohanan. Sapagkat binibigyang halaga ng sinuman ang mga saksing kapareho niya. Upang makilala ang sugo ng Diyos, hindi tayo dapat *naghahangad ng papuri mula sa iba*, at kung gayon, hindi tayo maaakit ng mga maling pangangaral. Sinumang naghahanap ng katotohanan at awa ay

⁴⁵ Huwag n'yong akalain na ako ang magsasakdal laban sa inyo sa harap ng Ama. Si Moises ang nagsasakdal laban sa inyo, siya na inyong inaasahan. ⁴⁶ Kung pinaniwalaan nga ninyo si Moises, paniniwalaan din sana ninyo ako sapagkat tungkol sa akin siya nagsulat. ⁴⁷ Ngunit kung hindi n'yo paniniwalaan ang kanyang mga sinulat, paano n'yo paniniwalaan ang aking mga pananalita?

7 • ¹⁹ Di ba't ibinigay sa inyo ni Moises ang Batas? Pero wala sa inyong tumutupad sa Batas. Bakit hangad n'yo akong patayin?"

²⁰ Sumagot ang mga tao: "May demonyo ka! Sino ang gustong pumatay sa iyo?"

²¹ Sinagot sila ni Jesus: "Isa lang ang ginawa ko at nagtataka kayong lahat. ²² Iniutos sa inyo ni Moises ang pagtutuli – hindi nga 'yon galing kay Moises kundi sa mga ninuno – at nagtutuli kayo kahit Araw ng Pahinga. ²³ Kaya tinutuli ang isang tao maging Araw ng Pahinga upang hindi labagin ang Batas ni Moises, bakit kayo galit sa akin kung pinaigi ko ang buong tao sa Araw ng Pahinga? ²⁴ Huwag kayong humatol ayon sa panlabas na anyo kundi maging makatarungan ang inyong paghuhukom."

makikilala ang pagbubunyag ng *Luwalhati ng Diyos* sa salita at gawa ng mga inabang lingkod ng Diyos.

Ikinalulugod ng Diyos ang ating pagkilala sa kanyang mga saksi at pinarangalan siya nito. Pero lalo pang nais niya na *parangalan ng lahat* ang Anak katulad ng Ama. Sa paniniwala sa Anak, tayo'y nagiging karapat-dapat sa kanyang pagtitiwala at nagiging anak rin tayo para sa kanya.

• **7.19** Sa hulihan ng ikalimang kabanata inilagay natin ang saknong 7:19-24 na siyang konklusyon ng pangangaral na ito. Dahil sa di malamang kadahilanan nalagay ito pagkatapos sa kabanata 7.

• **6.1** Tingnan Mc 6:35.

• **22.** Sa mga sumusunod na pahina pinalalim ni Juan ang turo ni Jesus sa sinagoga ng Capernaum.

Ang pagpaparami ng tinapay*(Mc 6:34; Mt 14:13; Lc 9:10)*

6 • ¹Pagkatapos nito, nagpunta si Jesus sa kabilang ibayo ng dagat ng Galilea sa may Tiberias. ²Sinusundan siya ng makapal na tao dahil napansin nila ang mga tandang ginagawa niya sa mga maysakit. ³Umahon si Jesus sa bundok at naupo siya roon kasama ang kanyang mga alagad. ⁴Malapit na ang Paskuwa na piyesta ng mga Judio.

⁵Kaya pagkatunghay ni Jesus at pagkakita niyang marami ang taong pumupunta sa kanya, sinabi niya kay Felipe: “Saan kayo makabibili ng tinapay para makakain ang mga ito?” ⁶Sinabi niya ito bilang pagsubok sa kanya dahil alam na niya kung ano ang napipinto niyang gawin. ⁷Sumagot sa kanya si Felipe: “Dala-wandaang denaryong tinapay ay hindi sapat sa kanila para makakuha ng tigka-kaunti ang bawat isa.”

⁸At sinabi naman sa kanya ng isa sa kanyang mga alagad na si Andres na kapatid ni Simon Pedro: ⁹“May maliit na bata rito na may limang tinapay na sebada at dalawang isda. Ano ito para sa pagkarami-raming tao?”

¹⁰Madamo sa lugar na iyon kaya sinabi ni Jesus: “Paupuin n’yo ang mga tao.” Kaya nag-upuan sila, halos limanlibo ang mga lalaki.

¹¹Kaya kinuha ni Jesus ang mga tinapay at pagkapagpasalamat, at ipinabigay sa mga nakaupo. Gayundin naman sa mga isda – gaano man ang gustuhin nila.

¹²Nang busog na sila, sinabi niya sa kanyang mga alagad: “Tipunin ninyo ang natirang mga piraso para walang masayang.” ¹³Kaya tinipon nila ang mga tira ng mga pinakain, at labindalawang bakol ang napuno ng mga pira-piraso mula sa limang tinapay na sebada.

¹⁴Pagkakita sa tandang ginawa ni Jesus, sinabi ng mga tao: “Ito ngang talaga ang Propeta parating sa mundo.”

¹⁵At alam ni Jesus na parating sila upang agawin siya para gawing hari kaya lumigpit siyang muli na siya lamang magisa sa bulubundukin.

¹⁶Nang magtakipsilim na, lumusong sa aplaya ang kanyang mga alagad, ¹⁷at pagkasakay sa bangka ay nagpakabilang-ibayo ng dagat pa-Capernaum. Dumilim na at wala pa sa kanila si Jesus: ¹⁸at magalaw ang dagat sa malakas na ihip ng hangin.

¹⁹Pagkasagwan nila nang may lima o anim na kilometro, napansin nilang naglalakad si Jesus sa dagat at palapit sa bangka. Nasindak sila. ²⁰Ngunit sinabi niya sa kanila: “Ako siya; huwag kayong matakot.”

²¹Nang isasakay na nila sa bangka, bigla namang nasa pampang na na pupuntahan nila ang bangka.

• ²²Kinabukasan napuna ng mga taong nakatayo sa kabilang ibayo ng dagat na dati’y walang ibang bangka doon kundi isa lang at hindi sumakay sa bangka kasama ng kanyang mga alagad si Jesus

Tiyak na hindi ganap na inilantad ni Jesus ang doktrina ng Eukaristiya (b. 48-58) noong panahong iyon. Ngunit walang pagdududa na nagpahayag si Jesus sa paraang naiskandalo ang kanyang tagapakinig. At ano nga ang sinabi niya kundi ipahayag na dapat tayong lumapit sa kanya sapagkat mula sa kanya mismo matatanggap natin ang buhay na walang hanggan. Kaya siya ang ating tunay na tinapay.

Naghahanap ng pagkain ang tao. Unang pinag-aabalahan niya ang pagkain sa kinabukasan, sapagkat kung hindi pa siya kakain, hindi na siya mabubuhay. Hindi mula sa kanyang sarili ang buhay ng tao at

kailangan niyang paulit-ulit na kunin sa labas ang makapagbibigay-buhay sa kanya. Pero sa kabila ng lahat, isang araw, siya’y mamamatay, dahil hindi niya natagpuan ang *pagkaing nananatili* (27).

Sa katunayan, higit pa sa tinapay ang kailangan ng tao. Sa pagkain at pag-inom siya naghahanap ng makapagbibigay sa kanya ng makaaalis ng kanyang gutom at uhaw. Matatagpuan natin ito sa araw ng Muling Pagkabuhay, sa katipunan ng lahat ng mga Banal sa Langit, kung saan may ganap at lubos na kapayapaan at pagkakaisa. Ito talaga ang *gawa ng Anak ng tao*.

kundi ang kanyang mga alagad lamang ang magkakasamang umalis. ²³May iba namang malalaking bangkang galing Tiberias na dumating malapit sa lugar na kinainan nila ng tinapay pagkapag-pasalamat ng Panginoon. ²⁴Kaya nang mapuna ng mga tao na wala roon si Jesus ni ang kanyang mga alagad, sumakay sila sa mga bangka at nagpa-Capernaum sa paghanap kay Jesus.

²⁵Nang matagpuan nila siya sa kabilang ibayo ng dagat, sinabi nila sa kanya, “Rabbi, kailan ka dumating?”

²⁶Sumagot sa kanila si Jesus at sinabi: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, hinahanap n’yo ako hindi dahil sa nakita n’yo sa pamamagitan ng mga tanda kundi dahil sa tinapay na kinain n’yo at nabusog kayo. ²⁷Magtrabaho kayo, hindi nga para sa pagkaing nasisira kundi para sa pagkaing namamalagi hanggang buhay na magpakailanman. Ito ang ibibigay sa inyo ng Anak ng Tao, siya nga ang tinatakan ng Diyos Ama.”

Ang tinapay ng buhay; ang maniwala sa Anak ng Diyos

• ²⁸Kaya sinabi nila sa kanya: “Ano ang matatrabaho namin para maisagawa ang

mga gawa ng Diyos?” ²⁹Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila: “Ito ang gawa ng Diyos: patuloy kayong manalig sa sinugo niya.”

³⁰Kaya sinabi nila sa kanya: “At anong tanda ang matatrabaho mo para makita nami’t maniwala kami sa iyo? Ano ba’ng gawa mo? ³¹Kumain ng manna sa disyerto ang aming mga ninuno ayon sa nasusulat: Binigyan sila ng tinapay mula sa langit at kumain sila.

³²Kaya sinabi ni Jesus sa kanila: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, hindi si Moises ang nagbigay sa inyo ng tinapay mula sa Langit; ang Ama ko ang nagbibigay sa inyo ng totoong tinapay mula sa Langit. ³³Ang tinapay ng Diyos ang pumapanaog mula sa Langit at nagbibigay-buhay sa mundo.” ³⁴Kaya sinabi nila sa kanya: “Lagi n’yo pong ibigay sa amin ang tinapay na ito.”

³⁵Sinabi ni Jesus sa kanila: “Ako siyang tinapay ng buhay. Hinding-hindi magugutom ang lumalapit sa akin at hinding-hindi mauuhaw kailanman ang nananalig sa akin. ³⁶Pero sinabi ko sa inyo: nakita n’yo, at hindi naman kayo naniniwala.

Nagsisimula ang pangangaral sa isang tanong ng mga Judio: *Ano ang mga ipinagagawa ng Diyos?* Sumasagot si Jesus: *Ito ang ipinagagawa ng Diyos: maniwala kayo.* Hindi humihingi ang Ama ng mga gawa, ibig sabihin pagsunod sa mga reliyosong batas, kundi, pananampalataya. Sa nagdaang kabanata, ipinahayag ni Jesus na ang kanyang Gawa ay magbibigay-buhay sa tao. Dito, kanyang ipinahiwatig ang ating gawa: *maniwala sa sinugo ng Ama.*

Ang pinakamahalagang salita sa pangangaral ay *tinapay*. Kaya nga inulit ni Juan ng pitong beses ang salitang ito sa bawat bahagi ng kabanata. At pitong beses ding inulit ang mga katagang *nanggaling mula sa langit*.

• 28. Dito nagsisimula ang unang bahagi ng pangangaral: Nagiging pagkain natin si Jesus sa ating pagsampalataya sa kanya.

Sa nakaraan, nang nagpagala-gala ang mga Israelita at wala silang pagkain sa disyerto, binigyan sila ng Diyos ng pansamantalang pagkain, ang *manna*. At sila’y nagpasalamat sa kanya. Ngunit kung tagapamigay lamang natin ang Diyos, lumalapit tayo sa

kanya upang magpalimos lamang. Bunga nito, binibigyang-pansin natin ang mga bagay na ibibigay niya. Kakaunti ang ating pasalamat at lumaon, tayo’y hihingi uli at muling magrereklamo.

Ito ang nangyari sa mga Israelita matapos makakain ng manna. Nagrebelde sila sa Diyos *at namatay sa ilang*. Nanggaling man sa langit ang bagay na makalupa, hindi pa sila nagpapabuti sa atin o nagbibigay sa atin ng tunay na buhay.

Dahil dito, nag-aalok na ng bago ang Diyos. Hindi bagay ang *tinapay na pumanaog mula sa langit*, kundi isang tao, si Kristo. Nagbibigay ang tunay na tinapay ng buhay na walang hanggan, ngunit upang tanggapin iyon, kailangan nating sumampalataya kay Kristo at gumawa ng isang personal na pagtatalaga ng sarili sa kanya.

Lalapit sa akin ang lahat ng ibinibigay sa akin ng Ama (b. 37). Hindi ang lahat ng nagmamalaki dahil sa kanilang relihiyon ang *lumalapit* kay Kristo, kundi ang mga *kilala ng Ama* lamang. Maraming uri ng tao sa Iglesya. Gayunman ang mga tao lamang na pinagkalooban ng Ama ng grasyang ito ang makatagpo ng mga daan ni Kristo na sinasalungat pa at hinahamak

³⁷Lalapit sa akin ang bawat ibinibigay sa akin ng Ama, at hinding-hindi ko ipagtatabuyan sa labas ang lumalapit sa akin. ³⁸Sapagkat pumanaog ako mula sa Langit hindi para gawin ang aking kalooban kundi ang kalooban ng nagpadala sa akin.

³⁹Ito ang kalooban ng nagpadala sa akin: na huwag kong pabayaang mawala ang bawat ibinigay niya sa akin; sa halip ay itatayo ko ito sa huling araw. ⁴⁰Ito nga ang kalooban ng Ama ko: magkakaroon ng buhay magpakailanman ang bawat pumapansin sa Anak at nananalig sa kanya, at itatayo ko siya sa huling araw.”

⁴¹Kaya nagbulung-bulungan ang mga Judio tungkol sa kanya dahil sinabi niyang: “Ako siyang tinapay na pumanaog mula sa Langit.” ⁴²At sinabi nila, “Di ba’t ito si Jesus na anak ni Jose? Di ba’t kilala natin ang kanyang ama at ina? Paano niya ngayong masasabing ‘Mula sa Langit ako pumanaog?’”

⁴³Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila:

ngayon. Sabihin man natin ang tungkol sa kahalagahan ng sakramento at mabuting gawa, hindi natin dapat kalimutan ang itinuro ni Jesus: walang makakapalit sa hirang ng Amang tumatawag sa atin upang makilala ang Anak sa katotohanan.

Anak ni Jose ang taong ito (b. 42). Naniniwala sa Diyos at sa Banal na Kasulatan ang mga Judio ng nakikinig kay Jesus. Ngunit isang bagay ang paniniwala sa propetang iginalang ng lahat pagkatapos ng kamatayan; isa pang mahirap na bagay ang pagkilala sa kasalukuyan sa mga sinasalungat na sinugo ng Diyos, lalo na kung isa lamang karpintero ang sinugo. Ito ay totoo din sa kasalukuyan; dapat nating itakwil ang mga pagdududa upang makinig sa sinugo ng Diyos na nagtuturo sa atin ng niloloob ng Diyos ngayon. Maraming naniniwala sa Biblia at kay Kristo subalit ayaw makinig sa Iglesya, lalo na kung ito’y nagsasalita sa pamamagitan ng mga Kristiyano at relihiyosong nabibilang sa mga mahihirap at simpleng manggagawa.

Huwag kayong magbulung-bulungan (b. 43). Ginamit ng Biblia ang pandiwang “magbulung-bulungan” sa Exodo: hindi nanalig kay Yawe ang mga Israelita at palaging pinupuna ang pasya ni Moises (Ex 15:24; 16:2; 17:3).

Lahat ay tuturuan ng Diyos. Makikita sa ilang teksto ng mga propeta kung bakit dapat lampasan o higitan ang relihiyon ng mga Judio. Pagkatapos ng Tipan ng Diyos sa Israel sa Sinai, na may mga batas at

“Huwag na kayong magbulung-bulungan pa sa isa’t isa. ⁴⁴Walang makalalapit sa akin kung hindi siya aakitin ng Amang nagpadala sa akin. At itatayo ko siya sa huling araw. ⁴⁵Nasusulat sa Mga Propeta: Tuturuan nga silang lahat ng Diyos. Kaya lumalapit sa akin ang bawat nakarinig at tinuruan ng Ama.

⁴⁶Wala ngang nakakita sa Ama liban sa kanya na galing sa Diyos; siya ang nakakita sa Diyos. ⁴⁷Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, may buhay magpakailanman ang naniniwala.

Katawan ni Kristo, tinapay ng buhay

• ⁴⁸Ako siyang tinapay ng buhay. ⁴⁹Ku-main nga ng manna sa disyerto ang inyong mga ninuno at nangamatay pa rin. ⁵⁰Narito naman ang tinapay na pumanaog mula sa Langit, upang makakain nito ang sinuman at di mamatay. ⁵¹Ako siyang tinapay na buhay, na pumanaog mula sa Langit. Kung may kakain ng tinapay na ito, mabubuhay siya magpa-

mga obligasyong panrelihiyon na nagturo sa konsiyensya ng bayang Judio, dapat simulan ang bagong panahon ng pagpapahayag ng Diyos ng kanyang sarili sa bawat isa sa mga nananampalataya sa kanya, sa parehong pamamaraang ginawa niya sa mga dakilang propeta (Is 54:13; Jer 31:34; Jl 3:1). Ipinaaalaala ni Jesus ang mga pangakong ito, subalit nagdaragdag siya ng isang katotohanan. Ang bagong paraan ng pakikipag-ugnayan sa Diyos ay hindi nangangahulugang magiging sarado ang bawat isa sa kanyang sariling katotohanan o sa kanyang pag-aakalang narinig niya ang Diyos. Mula sa Ama, nakatatanggap tayo ng kagustuhang hanapin ang lahat kay Jesus. At sapagkat si Jesus ang perpektong salamin ng Diyos, nakikita natin sa kanya ang kalooban ng Ama para sa atin. Maaari ding sabihin na si Jesus ang Salita ng Diyos; sa kanya sinabi ng Ama ang lahat kaya walang pagpapahayag na talagang espirituwal kung hindi tayo babalik sa kanya.

• 48. ANG KOMUNYON – ANG MGA SAKRAMENTO

Ang ikalawang bahagi ng pangangaral: Nagiging tinapay natin si Jesus kapag kinakain natin ang kanyang katawan sa sakramento ng eukaristiya.

Paano tayo mabibigyan ng taong ito ng karne para kanin natin (b. 52). Gayon ang salita ng mga Israelita na hindi nanalig sa Diyos sa ilang (Blg 11:4 at 18). Ginagamit ni Juan ang salitang iyon ngunit iba ang

kailanman. At ang laman ko ang tinapay na aking ibibigay alang-alang sa ikabu-buhay ng mundo.

⁵² Kaya nagtalu-talo ang mga Judio at nagsalita: “Paano tayo mabibigyan ng taong ito ng laman para kainin?” ⁵³ Sinabi naman ni Jesus sa kanila: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, kung hindi n’yo kakanin ang laman ng Anak ng Tao at iinum ang kanyang dugo, wala kayong buhay sa inyong sarili. ⁵⁴ May buhay magpakailanman ang ngumunguya ng aking laman at umiinom ng aking dugo, at itatayo ko siya sa huling araw.

⁵⁵ Sapagkat totoong pagkain ang aking laman at totoong inumin ang aking dugo. ⁵⁶ Ang ngumunguya ng aking laman at umiinom ng aking dugo ay namamalagi sa akin at ako naman sa kanya. ⁵⁷ Sinugo

nga ako ng Amang buhay at buhay ako dahil sa Ama, gayundin naman dahil sa akin mabubuhay ang ngumunguya sa akin.

⁵⁸ Ito ang tinapay na pumanaog mula sa Langit, hindi gaya sa inyong mga ninuno na kumain at nangamatay pa rin. Mabubuhay naman magpakailanman ang ngumunguya ng tinapay na ito.”

⁵⁹ Sinabi niya ang mga bagay na ito sa sinagoga habang nangangaral siya sa Capernaum.

Gusto n’yo rin bang umalis?

• ⁶⁰ Nang marinig ito ng kanyang mga alagad, marami sa kanila ang nagsabi: “Mabigat ang salitang ito. Sino ang makapakinig dito?”

⁶¹ Alam ni Jesus sa kanyang sarili na nagbubulung-bulungan tungkol dito ang

kahulugan: bakit magbibigay ng laman ang sugo ng Diyos sa mundo, gayong bagay na espirituwal ang kailangan natin? Sumagot si Jesus sa talata 63: parang pagkain lamang ng katawan itong laman upang kanin; ngunit ito’y pakikibahagi sa buhay ng Kristong muling nabuhay na pinagbago ng Espiritu. Dahil dito ito’y *nagbibigay-buhay* (6:63).

Sa pamamagitan ng isang nakikitang bagay, nakikibahagi sa makalangit na buhay ang sumampalataya at sumasama kay Kristong muling nabuhay. Tinatawag nating sakramento ang isang nakikitang bagay na nagpapahiwatig at naghahatid ng espirituwal na buhay. Kapag tayo’y buong pananalig na nakikibahagi sa sakramento, ating nakakatagpo ang Kristong buhay na nagpapalakas sa ating buhay. Sa Hapunan ng Panginoon, sa Misa, tinatanggap natin ang katawan at dugo ni Kristo sa anyo ng tinapay at alak. At nagiging pagkain ng buhay na walang hanggan ang Kristong muling nabuhay.

Parang bunga ng isang buhay na tinapay ang gawa ni Jesus sa atin. Sa pagkain natin ng ordinaryong tinapay ito’y tinutunaw ng katawan, ngunit kung kumakain tayo ng buhay na tinapay (ang katawan ni Kristo) itong tinapay ang nagpapabago sa atin. Nagbabagong-tao tayo sa pamamagitan ni Kristo; ibinibigay ang kanyang buhay sa atin at nabubuklod sa kanya: *dahil sa akin mabubuhay ang kumakain sa akin*.

Malinaw na ipinakita ng ebanghelyo na hindi naunawaan ang pangako ni Jesus at hindi rin tinanggap. Tandaan natin na sa panahong iyon, mayroong “relihiyosong salu-salo” ang mga Judio nang kainin nila ang mga karne ng hayop na inialay sa templo.

Bakit kailangan tayong kumain ng katawan ni

Kristo? Ginagawa natin ito sapagkat katawan at dugo tayo, hindi anghel, at sa pamamagitan ng katawan tinatanggap ang lahat ng tanggapan ng tao.

Sa kabila ng sinasabi ni Jesus, hindi agad tayo kumbinsido. Madalas tayo’y namamangha sa mga salita ni Jesus: “*May buhay ang kumakain... kung hindi ninyo kakanin...*” Sapagkat nakaranas tayo mismo na hindi sapat na makinabang upang maging Kristiyano at tanggapan ang diwa ni Kristo. Ngunit kailangan nating tandaan ang mga talinhaga tungkol sa kaharian ng Diyos. Isang maliit na buto ang regalo ng Diyos, maging ito’y kanyang salita o katawan ni Kristo. At kalimitan nawawala ito o hindi nagbubunga. Nagbubunga lamang ito kung may pananampalataya at pagtitiiis.

Pinauunlad tayo ng mga sakramentong ating tinatanggap sa buhay sa Diyos; ngunit gumagawa ang mga iyon sa pinakaloob ng ating pagkatao. Kung minsan nasisiraan tayo ng loob dahil sa maraming kahinaan kahit na sa madalas na pagtanggap ng sakramento. Hindi natin nauunawaan na malalim at hindi agad napapansin ang tunay na pagbabago ng ating pagkatao.

• ⁶⁰ *Mabigat ang salitang ito*. Papaano maniniwala ang mga nakikinig kay Jesus na sa Diyos nanggaling ang “anak ni Jose”? At paano tayo ngayon maniniwala na kailangan natin ng eukaristiya na katawan ni Kristo? Kaya sinasabi ni Jesus ang dahilan ng kanyang pagparito: Bumaba ang anak ng Diyos sa atin upang *muli siyang umakyat sa dati niyang kinaroroonan*. Sa Diyos nanggaling ang nagbibigay sa atin ng buhay ng Diyos at dadalhin niya tayo sa kalooban ng Diyos (Jn 14:12).

Dapat nating maunawaan na sa muling pagkabuhay

kanyang mga alagad kayat sinabi niya sa kanila: “Nakakaiskandalo ba ito sa inyo? ⁶²Ano kayat mapansin n’yo ang Anak ng Tao umaakyat sa dati niyang kinaroroonan? ⁶³Ang espiritu ang nagbibigay-buhay; walang bisa ang laman. Ang mga salitang binigkas ko sa inyo’y espiritu kaya buhay. ⁶⁴Ngunit may ilan sa inyo ang hindi naniniwala.” Pagkat alam ni Jesus mula sa simula kung sinu-sino ang mga di maniniwala at kung sino ang magkakanulo sa kanya.

⁶⁵At sinabi niya: “Dahil dito kaya ko sinabi sa inyong walang makalalapit sa akin malibang ipagkaloob ito sa kanya ng Ama.”

⁶⁶Kaya mula noo’y marami sa kanyang mga alagad ang tumalikod at hindi na nagpatuloy sumama sa kanya. ⁶⁷Sinabi naman ni Jesus sa Labindalawa: “Gusto n’yo rin bang umalis?”

⁶⁸Sumagot sa kanya si Simon Pedro: “Panginoon, kanino kami pupunta? Mga

salita ng buhay magpakailanman meron ka. ⁶⁹Naniniwala na kami at kilala naming ikaw ang Banal ng Diyos.” ⁷⁰Sumagot si Jesus sa kanila: “Di ba’t ako ang humirang sa inyong labindalawa? Pero diyablo ang isa sa inyo.” ⁷¹Si Judas na anak ni Simon Iskariote ang tinutukoy niya. Ito ang magkakanulo sa kanya, gayong isa siya sa Labindalawa.

Umahon si Jesus sa Jerusalem

7 ¹Pagkatapos nito, naglibot si Jesus sa Galilea. Ayaw niyang maglibot sa Judea dahil balak siyang patayin ng mga Judio. ²Malapit na ang piyesta ng mga Judio, ang piyesta ng mga Kubol. ³Kaya sinabi sa kanya ng kanyang mga kapatid: “Umalis ka rito at magpa-Judea upang mapansin din ng mga alagad mo ang iyong mga ginagawa. ⁴Wala ngang palihim na gumagawa kung hangad niyang magpakatanyag. Dahil nagagawa mo ang mga ito, ipakita mo

ni Kristo, nagbagong-anyo rin ang ating mundo. Nang pumasok ang Anak ng Tao sa kaluwalhatian ng Ama, pinasan niya ang buong sangnilikha na nais niyang baguhin at italaga sa Diyos. Umakyat ang Anak ng Diyos sa lugar na kinaroroonan niya noon nang nakabihis ang kanyang laman na binago ng Espiritu, kaya pumasok na sa Diyos ang una sa ating lahi.

Bagamat tila nagpapatuloy ang buhay gaya ng dati, dapat tayong manalig na naparito na ang bagong mundo na tunay rin. Kumikilos ang Espiritu Santo sa gitna ng mga kaguluhan na kumakalog at nagpapagalaw sa masa ng sangkatauhan. Bagamat di nakikita, patuloy na itinatalaga ni Kristo ang mundong ito. Pinalalago niya at pinagiging ganap ang sangkatauhan sa pamamagitan ng mga krisis at kamatayan na naghahanda para sa muling pagkabuhay.

Hindi maunawaan ng mga tagapakinig ni Jesus (6:61) ang hiwaga ng anak ng Diyos at ng kanyang pagpapakababa. Nais hubarin ni Jesus ang kanyang maka-Diyos na luwalhati sa pagiging tao at mamatay bilang alipin (Jn 1:14 at Fil 2:6), upang sa bandang huli paaakyat siya ng Ama sa dating kinaroroonan niya. Ganoon din, mahirap para sa atin ang manalig na patuloy na kumikilos ang Diyos sa ating daigdig. Mahal pa rin ng Diyos ang sangkatauhan ito na mababaw ang kaligayahan; tinutupad niya ang kanyang balak sa Iglesyang ito na di karapat-dapat. Inihanda niya para sa piging ng kaharian ang ating kasaysayang puno ng banggaan at pagsisiraan.

Walang-bisa ang laman (6:63). Nagsasalita si Jesus

tungkol sa pagbibigay ng kanyang laman. Ito’y di dapat maunawaang pagpapatuloy lamang ng Judio ng relihiyon kung saan kinakain ang karne ng mga inialay na hayop. Sa kulturang Hebreo, “ang laman at dugo” ay nangangahulugan ng “daigdig sa ibaba” kung saan kumikilos ang tao, na wala siyang kakayahang maki-pag-ugnay sa Diyos. Naiiba ang eukaristiya. Ito’y katawan o laman ng Kristong muling nabuhay. Ito’y binagong anyo ng Espiritu, at gumagawa ito sa paraang espirituwal.

Panginoon, kanino kami pupunta? Pag-alis ng marami sa mga alagad ni Jesus, ipinapatotoo ni Pedro ang katapatan sa ngalan ng mga naiwan (tingnan rin ang Mt 16:13).

• **7.1** Pinipilit ni Jesus ang mga tao na siyasin at itanong: Sino ito? Huwag sana silang mapabilang sa mga hindi nagtatanong dahil iniisip nilang alam na nila ang lahat. Kabilang sa mga ito ang mga “kapatid” ni Jesus.

Magpakilala ka sa sanlibutan (3 at 4). Mga kamag-anak at kababayan ni Jesus ang mga “kapatid” na ito (tingnan ang komentaryo ng Mc 3:31). Mapapabilang sa Iglesya ang mga taong ito pagkatapos ng muling pagkabuhay ni Jesus at iisipin nilang sila’y importante dahil lamang sa kanilang dating kaugnayan kay Jesus. Ngunit ng panahong iyon malayung-malayo pa sila sa pagkaunawa sa kanya. Nais nilang ipakilala ni Jesus ang sarili sa tulong ng mga himala. Ipakikilala naman ni Jesus ang kanyang sarili pagkahamak sa kanya at

ang iyong sarili sa mundo.” ⁵Sapagkat hindi naniwala sa kanya ang kanyang mga kapatid.

⁶Kaya sinabi ni Jesus sa kanila: “Hindi pa sumasapit ang panahon ko. Ngunit pupuwede sa inyo kahit anong panahon. ⁷Hindi kayo kayang kapootan ng mundo, pero kinapopootan ako nito dahil nagpapatunay ako na masasama ang mga gawa nito. ⁸Kayo ang umahon sa piyesta. Hindi ako aahon sa piyestang ito pagkat hindi pa sumasapit ang panahon ko.

⁹Pagkasabi ni Jesus ng mga ito, namalagi siya sa Galilea. ¹⁰Pagkaahon ng kanyang mga kapatid sa piyesta, umahon din naman siya pero palihim at hindi lantad. ¹¹Hinahanap siya ng mga Judio sa piyesta at itinatanong: “Nasaan siya?” ¹²At maraming bulung-bulungan ang mga tao tungkol sa kanya. May nagsasabing: “Mabait siya.” At sinasabi naman ng iba: “Hindi! “Nilililang lamang niya ang mga tao.” ¹³Ngunit walang makapangusap nang lantaran tungkol sa kanya dahil sa takot sa mga Judio.

¹⁴Nasa kalagitnaan na ngayon ang

pagkamatay niya, sa mga makapapasok din sa misteryo ng kamatayan na magdadala ng luwalhati.

Hindi pa sumasapit ang aking oras... Punahin natin ang dalawang klase ng tao: una, ang mga nabubuhay ayon sa kanilang plano at ikalawa, ang mga nadadala ng Espiritu. Walang oras ang mga nasa una dahil wala silang karanasan ng tawag ng Diyos, mapusok silang kumilos at ayon lamang sa kanilang pakiramdam. Naghihintay naman ang pinapatnubayan ng Espiritu ng mga tanda na nagpapatunay na ito nga ang oras ng Diyos. Anumang gawin sa oras na iyon ay magbibigay luwalhati sa Diyos.

ANG MGA JUDIO

Tulad ni Jesus, isang Judio si Juan Ebanghelista. Napapaligiran siya ng mga Judiong tumanggap ng paniniwalang Kristiyano. Gayunpaman, tinatawag niyang *Judio* ang mga kababayang hindi sumampalataya. Ginagawa niya ang katulad ng ginawa ng ilan ngayon na tinatawag na “Katoliko” o “Kristiyano” ang mga taong sadyang ipinakikita ang pagka-“Katoliko”, ngunit walang pagpapahalaga sa pagsasabuhay ng ebanghelyo.

Tinatawag na Judio ni Juan ang mga taong panatag ang loob sa pagkakaroon ng tunay na relihiyon ngunit matigas ang puso at sarado sa lahat ng marangal at

piyesta, at umahon si Jesus sa Templo at nangaral. ¹⁵Kaya nagtataakang sinabi ng mga Judio: “Walang nagturo sa kanya, paano niya nalaman ang Kasulatan?”

¹⁶Kaya sumagot si Jesus sa kanila at nagwika: “Hindi sa akin ang aking aral kundi sa nagpadala sa akin. ¹⁷Malalaman ng sinumang gustong gumawa sa kanyang kalooban kung sa Diyos galing ang aral o sa ganang sarili lamang ako nangungusap.

¹⁸Sariling papuri ang hanap ng nangungusap sa ganang sarili niya. Ang hanap naman ay papuri sa nagpadala sa kanya, at totoo siya at walang maipupula sa kanya.

Inilagay ang talataan 19-24 pagkatapos ng kabanata 5. Basahin ang paliwanag doon.

• ²⁵Kaya sinabi ng ilang taga-Jerusalem: “Di ba’t ito ang balak nilang patayin?” ²⁶Pero tingnan n’yo’t lantaran siyang nangungusap, at wala silang anumang sinasabi sa kanya. Alam nga kaya ng mga pinuno na siya ang Kristo? ²⁷Pero alam

makatotohanan. Ipinagkamali nila ang “panatismo” sa tunay na pananampalataya. Wala silang kakayahang makinig at makipag-usap sa mga taong iba ang pananaw, at wala silang kinikilalang masama kapag ito’y tumutugon sa interes ng kanilang grupo.

Sumusunod ang mga Judiong iyon sa isang kaayusang panlipunan at isang pang-unawa sa buhay at relihiyon na bagay sa panahong iyon. Ang panlipunan at panrelihiyong pormalidad ang mahalaga para sa kanila; interesado sila sa Diyos sa punto lamang na ginawa nila siyang tagapagtanggol ng mga bagay na ito (Mt 23:29).

• 25. KALIGTASAN PAGHAHANAP SA KATOTOHANAN

Sino si Jesus? Napakahalagang malaman natin kung sino si Jesus at saan siya nanggaling. Sapagkat kaiba at higit na ang inaalok niya sa atin kaysa mga nagtatag ng ibang relihiyon: pakikibahagi sa buhay ng Diyos ang pangako niya. At ano’ng halaga ng pananalitang ito kung hindi siya galing sa Diyos?

Kailangang matuklasan natin kung sino si Jesus, at sa pagkatuklas natin, maliligtas na tayo.

Naaakit tayo ni Jesus ngunit ginugulat tayo ng kanyang salita. Nang ipahayag ni Jesus na natubos na

natin kung saan siya galing. Ngunit pagdating ng Kristo, walang makaaalam kung saan siya galing.”

²⁸ Kaya nang mangaral si Jesus sa Templo, pasigaw niyang sinabi: “Kilala n’yo nga ako at alam n’yo kung saan ako galing! Ngunit hindi ako pumarito sa ganang sarili ko. Ipinadala ako ng Totoo na hindi n’yo kilala. ²⁹ Kilala ko siya pagkat sa kanya ako galing at siya ang nagsugo sa akin.”

³⁰ Balak nilang dakpin siya ngunit walang nagbuhat sa kanya ng kamay sapagkat hindi pa sumasapit ang kanyang oras. ³¹ Marami naman sa mga tao ang nanalig sa kanya at nagsabi: “Pagdating ng Kristo, mas marami pa ba siyang gagawing tanda kaysa ginawa nito?” ³² Narinig ng mga Pariseo ang mga ipinagbububulong ng mga tao tungkol sa kanya kaya nagsugo ang mga punong-pari at mga Pariseo ng mga bantay ng Templo para dakpin siya.

³³ At sinabi ni Jesus: “Kaunting pana-

hon na lamang n’yo akong makakasama at pupunta na ako sa nagpadala sa akin.

³⁴ Hahanapin n’yo ako ngunit hindi n’yo ako matatagpuan; at kung nasaan ako, hindi kayo makaparoroon.”

³⁵ Kaya nagtanungan ang mga Judio sa isa’t isa: “Saan ba siya papunta at hindi natin siya matatagpuan? Hindi kaya sa kalat-kalat na mga Judio sa mga bansang Griyego siya papunta at mangangaral maging sa mga Griyego? ³⁶ Ano ba ang salita niyang ito: ‘Hahanapin n’yo ako ngunit hindi n’yo ako matatagpuan; at kung nasaan ako, hindi kayo makaparoroon?’”

Ang pangako ng tubig na buhay

• ³⁷ Ngayon sa huling araw na pinakatangapok sa piyesta, tumayo si Jesus at pasigaw na sinabi: “Lumapit sa akin ang nauuhaw; at uminom ³⁸ ang nananalig sa akin. Gaya ng sinabi sa Kasulatan: Bubulwak mula sa kanyang sinapupunan, mga ilog ng tubig na buhay.”

ang mundo, na muling nabuhay na tayo, na mga anak tayo ng Diyos, iniisip nating gumagamit siya ng talinhaga sapagkat iba ang realidad na ating nakikita. Kailangan ang matagal na panahon, maraming karanasan at paghihirap upang baguhin ang pananaw na iyon. Sa gayon, umaakyat tayo mula sa lugar na ito at natutuklasan na ang mundo at tao ay ayon sa kanyang inilahad. Kaya kinikilala natin siya bilang Tagapagligtas at naliligtas din naman tayo sapagkat nakakakita na tayo ng mga bagay ayon sa Diyos.

Kaya nga, kung nais nating tulungan ang iba na manalig, kung minsan mas makabubuti na huwag magtalakay ng relihiyon. Ang bawat isa ang dapat tumuklas ng katotohanan. Ang bawat isa ang dapat na humukay muna sa sarili at tuklasin ang balon ng buhay. Hindi uunlad sa kaalaman kay Kristo ang hindi umuunlad sa kaalaman sa sarili.

Alam natin kung saan siya galing (b. 27). Akala ng mga Judiong iyon kilala nila ang Diyos at alam ang kanyang plano, ngunit inuunawa nila ang lahat ayon sa kanilang pananaw at nanatiling sarado sa katotohanan. Sa harap nila, ipinahayag ni Jesus na Sugo siya ng Ama. Sa pagsasalita ng ganito hindi siya humahanap ng titulo upang maging kapani-paniwala; gusto lamang niyang bigyang-diin ang ganap na pagpapailalim niya sa Ama at ang tunay na kaalaman tungkol sa kanya.

Hahanapin ninyo ako ngunit hindi ninyo ako

matatagpuan (b. 34). Ito’y isang babalang ibinigay ng Diyos sa pamamagitan ng naunang propeta (Jer 13:16). Muli, kinukuha ni Jesus para sa sarili ang mga salitang bagay sa Diyos sa Banal na Kasulatan.

• 37. ANG PAGKAKALOOb NG ESPIRITU

Wala pang kaloob na espiritu. Sa Karunungan 1:17, mababasa naman natin: “Laganap sa buong sanlibutan ang Espiritu ng Diyos.” Sa katunayan ibinibigay ng Diyos ang sarili mula pa sa simula. Pumapasok ang kanyang Espiritu sa espiritu ng tao na kanyang ginigising, binubuhay at binibigyang direksyon. Sa lahat ng panahon, aktibo siya sa mga artista, pilosopo at bayani, at naroon din siya sa espiritu ng taong may mabuting kalooban.

Ngunit hindi ibinubuhos na parang tubig ang Espiritu. Ang Espiritu ng Diyos ay nagiging kaisa ng espiritu ng taong tumatanggap sa kanya. Hanggang wala tayong tunay na pagkilala sa Diyos, “lumulukob” sa atin ang Espiritu gaya ng sa mga tagapagligtas ng Israel na hindi naman mas naging mabuti dahil sa pagiging instrumento ng Diyos (Hkm 11:27). *Pagkaluwalhati ni Jesus* lamang maaari niyang ibigay ang kanyang Espiritu sa mga taong nagiging kaisa niya.

Wala pang kaloob na espiritu. Mababasa sa maraming manuskrito: “Walang espiritu.” Kakaiba ito

³⁹ Ang Espiritu ang tinutukoy niya rito na malapit nang tanggapin ng mga nananalig sa kanya. Sapagkat wala pang kaloob na espiritu dahil hindi pa niluwalhati si Jesus.

Pagtatalo sa pinanggalingan ng Mesiyas

⁴⁰ Kaya sa maraming taong nakarinig sa mga salitang ito: “Totoo ngang ito ang Propeta.” ⁴¹ Sinabi naman ng iba: “Ito ang Mesiyas.” Ngunit sinabi ng iba pa: “Sa Galilea ba manggagaling ang Mesiyas? ⁴² Di ba’t sinabi ng Kasulatan, na sa binhi ni David at mula sa Betlehem na nayon ni David galing ang Kristo?” ⁴³ Kaya nahati ang mga tao dahil sa kanya. ⁴⁴ Balak ng ilan sa kanila na dakpin siya ngunit walang nagbuhat sa kanya ng kamay.

⁴⁵ Kaya nagbalik ang mga bantay ng Templo sa mga punong-pari at mga Pariseo, at sinabi naman ng mga ito sa kanila: “Ba’t di n’yo siya dala?” ⁴⁶ Sumagot ang mga bantay: “Kailanma’y wala pang taong nangusap gaya ng pangungusap ng taong ito.” ⁴⁷ Kaya sinagot sila

ng mga Pariseo: “Nalinlang din pala kayo! ⁴⁸ May mga pinuno ba o Pariseong nanalig sa kanya? ⁴⁹ Pero ang mga taong ito na hindi alam ang Batas: mga isinumpa sila!”

⁵⁰ Nagsalita ang isa sa kanila, si Nicodemo. Siya ang nagpunta kay Jesus noong una. ⁵¹ At sinabi niya: “Hinahatulan ba ng ating Batas ang sinuman nang hindi muna siya dinidinig para alamin ang kanyang ginagawa?” ⁵² Sumagot sila sa kanya: “Taga-Galilea ka rin ba? Saliksikin mo’t tingnan, mula Galilea’y walang lumilitaw na Propeta.”

⁵³ At umuwi ang bawat isa sa kanila.

Ang babaeng nakikiapid

8 • ¹ Pumunta naman si Jesus sa Bundok ng mga Olibo. ² Maaga siyang muli sa Templo, at naglapitan sa kanya ang lahat ng tao, at pagkaupo niya’y, nangaral siya sa kanila.

³ Dinala naman ng mga guro ng Batas at ng mga Pariseo ang isang babaeng huling-huli sa pakikiapid. Pinatayo nila siya sa gitna, ⁴ at sinabi nila kay Jesus: “Guro, huling-huli sa akto ang babaeng

talaga para sa mga nananalig at nagpapalagay na ang Espiritu ay maka-Diyos na Persona. Tunay na persona at tunay na Diyos ang Espiritu tulad ng Ama at ng Anak ngunit kaiba ang pagka-persona at pagka-Diyos ng Espiritu. Ang Espiritu ang pagkakaloob ng Diyos ng kanyang sarili sa lahat ng nilikha sa lahat ng panahon. May kakayahan siyang hatiin ang kanyang sarili, lumulukob sa bawat nilikha na may iba’t ibang regalo; pagkatapos ay dadalhin niya silang lahat sa pagkakaisa sa Diyos. Dahil dito, sa maraming lugar sinasabi ng kasulatan: “ang Espiritu”, at sa ilan pa: “espiritu” (Lc 1:15; Gawa 6:3) o kaya: “mga espiritu” (Pag 1: 4; 3:1).

Mula sa kanya dadaloy ang tubig na buhay. Ihambing ang 4:10. Tinapay at tubig: ang Katawan ni Kristo at ang bigay na Espiritu Santo. Sa 7:30, maisasalin din natin: “Mula sa naniniwala sa akin dadaloy ang tubig na buhay.”

• **8.1** Hindi matatagpuan sa pinakamatandang manuskrito ng Ebanghelyo ni Juan ang tagpong ito sa 8:1-11. Gayunpaman, tunay na maka-Juan ang estilo at mga salita ng saknong na ito. Marami ang nag-iisip na ito’y may ibang pinagmulan. Ngunit puwede ring saklaw ito ng ebanghelyong iwinasto na ni Juan; at nang lumaon ay sinugpo sa maraming kopya at baka

hindi mauunawaan ang pagtanggap ni Jesus sa babaing nangangalunya.

Kung nagpakita si Jesus ng gayong respeto sa makasalanan at hindi niya kinondena ito tulad ng ibang tao, nangangahulugan bang hindi niya ipinalagay na mabigat ang kasalanan? Hindi, ngunit iba ang pamamaraan ng Diyos kaysa ng tao upang mapagbago ang makasalanan at linisin siya sa pamamagitan ng paghihirap.

Ibang-iba ang pagsasabi sa isang tao na ang kanyang idea o gawa ay mali o kasalanan, kaysa pagkokondena agad sa kanya. Kadalasan, kinokondena natin ang isang tao, at hindi naglalaan ng palugit para sa pagbago at awa. Hinihingi ni Jesus ang dapat subalit naroon ang awa para sa babae.

Waring nalipat ng lugar ang ibang pahina sa Ebanghelyo ni Juan. Ating pinuna na pagpapatuloy ng kabanata 5 ang saknong 7:19-24.

Gayundin, parang angkop na pagpapatuloy ng himala sa kabanata 9 ang paglalahad sa 8:12-29. Pagkatapos na pagalingin ang bulag at ipakita ang pagkabulag ng Pariseo, ipinahayag ni Jesus: “*Ako ang liwanag.*” Ang salita ni Jesus: Kaya sinabi ko sa inyo na *mamamatay kayo sa inyong mga kasalanan* (8:24), ay nagpapaalala sa atin ng kawikaan sa 9:41.

ito na nakikiapid. ⁵Iniutos sa amin ni Moises sa Batas na batuhin ang ganitong mga babae; ano naman ang sabi mo?”

⁶Sinabi nila ito bilang pagsubok sa kanya upang may maiparatang sila sa kanya.

Yumuko naman si Jesus at nagsulat sa lupa sa pamamagitan ng kanyang daliri.

⁷Nang magpatuloy sila sa pagtatanong sa kanya, tumindig siya at sinabi sa kanila: “Ang walang sala sa inyo ang unang bumato sa kanya.” ⁸At muli siyang yumuko at nagsulat sa lupa.

⁹Ang mga nakarinig nama’y isa-isang nag-alisan mula sa matatanda, at naiwan siyang mag-isa pati ang babae na nasa gitna. ¹⁰Tumindig si Jesus, at sinabi sa kanya, “Babae, nasaan sila? Wala bang humatol sa iyo?” ¹¹At sinabi niya: “Wala, Panginoon.” Sinabi ni Jesus: “Hindi rin kita hahatulan. Humayo ka at mula ngayo’y, huwag nang magkasala pa.”

Ako Siyang Liwanag ng Mundo

• ¹²Kaya muling nangusap si Jesus sa kanila at nagwika: “Ako siyang liwanag ng mundo. Magkakaroon ng liwanag ng buhay ang sumusunod sa akin at hinding-hindi magpapalakad-lakad sa karimlan.”

• 12. ANG LIWANAG

Si Jesus ang liwanag ng lahat ng tao sa lahat ng panahon. Pinatnubayan ng Diyos ang mga Judio sa ilang sa pamamagitan ng nagliliwanag na ulap. Pinapatnubayan niya tayo ngayon sa pamamagitan ng Anak: “*Hindi lalakad sa karimlan ang sumunod kay Jesus.*”

Nangangahulugan ng maraming mabuting bagay ang liwanag; ang pagdating ng bukanliwayway pagkatapos ng gabi ng kadiliman, ang

ilang sa pamamagitan ng nagliliwanag na ulap. Pinapatnubayan niya tayo ngayon sa pamamagitan ng Anak: “*Hindi lalakad sa karimlan ang sumunod kay Jesus.*”

Nangangahulugan ng maraming mabuting bagay ang liwanag; ang pagdating ng bukanliwayway pagkatapos ng gabi ng kadiliman, ang koryenteng ilaw na nagbibigay liwanag sa loob ng ating tahanan habang nakalukob ang kadiliman sa labas; ang ilaw sa poste na tumatanglaw sa lahat mahirap man o mayaman; ang liwanag na nananaig laban sa madilim na puwersa ng kasamaan at kamangmangan. Lahat ng iyan at higit pa si Kristo sa sinumang sumunod sa kanya. Binibigyang-

¹³Kaya sinabi sa kanya ng mga Pari-seo: “Ikaw ang nagpapatunay sa iyong sarili. Hindi totoo ang patunay mo.”

¹⁴Sumagot si Jesus sa kanila: “Kahit na nagpapatunay ako sa aking sarili, totoo ang patunay ko dahil alam ko kung saan ako galing at kung pasaan ako. Pero hindi n’yo alam kung saan ako galing at kung pasaan ako. ¹⁵Ayon sa laman kayo nag-huhukom; hindi ko hinuhukuman ang sinuman. ¹⁶Kung humukom man ako, totoo ang paghuhukom ko dahil hindi ako nag-iisa, kundi ako at ang Amang nagpadala sa akin.

¹⁷Nasusulat sa Batas ninyo na totoo ang patunay ng dalawang tao. ¹⁸Ako ang nagpapatunay sa aking sarili at nagpapatunay naman tungkol sa akin ang Amang nagpadala sa akin.”

¹⁹Kaya sinabi nila sa kanya: “Nasaan ba ang Ama mo?” Sumagot si Jesus: “Ni ako o ang aking Ama ay hindi n’yo kilala. Kung kilala ninyo ako, kilala rin sana ninyo ang aking Ama.”

²⁰Sinabi niya ang mga pananalitang ito sa may Kabang-yaman sa pangaral niya sa Templo. At walang dumakip sa kanya

kakayahang tayo ng liwanag na iyon na ayusin ang ating pamumuhay at nakikita natin ang tunay na kahalagaan ng bawat isang bagay at malasakit.

Sa tulong ng liwanag na iyan nadadaig din natin ang lahat ng kadilimang nasa ating sarili. May kamalayan lamang tayo sa maliit na bahagi ng ating kaloob-looban; malimit na sumusunod ang ating pagkilos sa simbuyong di masupil na nanggagaling sa ating kalikasan. Tila nagpapasigla sa atin ang mabuting layunin at may malinis tayong puso (akala natin), ngunit hindi natin napapansin na sa katunayan sinusunod natin ang tawag ng “laman at dugo”, gaya ng nasasaad sa Kasulatan. Ngunit kung tayo’y nabubuhay sa liwanag, unti-unting tatanglaw ang liwanag sa ating kaibuturan (bilang tao).

Kasama sa kalagayan ng tao na pinalala ng kasalanan ang kawalan ng liwanag upang hanapin at makita ang mabuti. Napipinsala ng “pagkabulag ng diwa” na ito ang ating moral na pagpapasya. Tayong lahat ay bulag sa ilang aspekto sa ating pagkilatis ng mga bagay-bagay. Kaya nga sa mahalalagang bagay hindi natin dapat sundin ang unang udyok o biglang paghahangad, dahil maaari tayong magkamali at makagawa ng masama hindi dahil sa

dahil hindi pa sumasapit ang kanyang oras.

²¹ Sinabi niyang muli sa kanila: “Aalis ako at hahanapin ninyo ako, at sa inyong kasalanan kayo mamamatay. Kung saan ako pupunta, hindi kayo makaparoroon.”

²² Kaya sinabi ng mga Judio: “Magpapakamatay kaya siya kaya niya sinasabing ‘Kung saan ako pupunta, hindi kayo makaparoroon?’”

²³ At sinabi ni Jesus sa kanila: “Taga-ibaba kayo; taga-itaas naman ako. Taga-mundong ito kayo. Hindi ako taga-mundong ito. ²⁴ Kaya sinabi ko sa inyo na sa inyong mga kasalanan kayo mamamatay. Sa inyong mga kasalanan nga kayo mamamatay kung hindi kayo maniniwalang Ako Siya.

²⁵ At sinabi nila sa kanya: “Sino ka ba?” sinabi naman sa kanila ni Jesus: “Ba’t pa kaya ako mangungusap sa inyo? ²⁶ Mara-

mi akong masasabi at mahuhukuman tungkol sa inyo. Totoo nga ang nagpadala sa akin; at ang narinig ko mula sa kanya – ang mga ito ang sinasabi ko sa mundo.”

²⁷ Hindi nila naintindihan na ang Ama ang tinutukoy niya. ²⁸ At sinabi ni Jesus: “Kapag itinaas ninyo ang Anak ng Tao, maiintindihan ninyong Ako siya at wala akong ginagawa sa ganang sarili ko kundi ayon sa iniaral sa aking ng Ama – ang mga ito ang aking sinasabi. ²⁹ Kasama ko nga ang nagpadala sa akin at hindi niya ako iniiwang nag-iisa pagkat lagi kong ginagawa ang mga kalugud-lugod sa kanya.”

Mga anak ng katotohanan

• ³⁰ Habang sinasabi ito ni Jesus, marami ang nanalig sa kanya.

³¹ Kaya sinabi ni Jesus sa mga Judiong nanalig sa kanya: “Kung mamamalagi kayo sa aking salita, totoong mga alagad

masamang intensyon kundi sa “pagkabalag.” Kailangang patuloy tayong maliwanagan sa panalangin, pakikinig sa Salita ng Diyos, pag-aralan ang turo ng Iglesya at tanggapin ang mabuting payo ng ating kapatid. Sa ganitong paraan pinagliliiwanag ni Kristo ang ating konsiyensya.

AKO NGA

Sa paglalahad na ito, pinatutunayan ni Jesus ang kanyang pagka-Diyos. Ipinahihiwatig niya na may sikretong misteryo sa kanyang pinagmulan. Sa pahinang ito mababasa natin: *Ako nga* ng pitong beses. Nais ni Juan na maunawaan natin na ito ang buod o ang “susing salita” sa paglalahad. *Ako Nga*. Ganito ang pagpapakilala ng Diyos sa kanyang sarili sa pakikipag-usap kay Moises. Alam natin na tinawag ng Judio ang Diyos na *Yawe*; ibig sabihin, “Siya ang Siya nga, Siya ang nagbigay ng pag-iral sa lahat.” Sinasabi nga ni Jesus: “Ako Nga,” at ginagamit para sa sarili ang Pangalan na di-maibibigay sa sinumang nilikha. May Kristiyano (tulad ng Saksi ni Jehovah) na hangad na mababa si Kristo. Ikinakatwiran nila na isa lamang ang Diyos, ngunit hindi nila naiintindihan na may-roong pagbibigay-buhay at pagbalik sa pagkakaisa sa loob niya. Kahit na tinatanggap nila na si Kristo ay Anak ng Diyos, hindi nila tinatanggap na siya ay Diyos mula sa Diyos. Ngunit nasasabi ni Jesus na kagaya ng Ama: *Ako nga ang umiiral* bagamat hindi siya ang persona mismo ng Ama, sapagkat sinabi niya: Isinugo ako ng Ama, at: *Karapat-dapat ang pagpapatotoo ng dalawang persona* (Dt 17:6).

Sa inyong mga kasalanan kayo mananatili (21 at

24). Ang pagkakasala ay hindi lamang paggawa ng masama. Kasalanan din ang pagkukulong sa ating sarili sa ating maliliit na problema at umasa lamang sa ating makataong karunungan at huwag buksan ang ating sarili sa iba pang pananaw na sa Diyos.

Doon hinahati ang mga tao sa dalawang grupo: ang mga *mula sa itaas* at ang mga *mula sa ibaba*. Kasalanan ang hindi pumayag na muling ipanganak mula sa itaas, tulad ng sinabi ni Jesus kay Nicodemo (3:3). Hindi naniwala kay Jesus ang mga Judio dahil ang kanyang buhay at mensahe ay pagpapahayag ng anumang lumalampas sa pananaw ng mundo – na hindi nila mahangad. Parang nag-aksaya lamang ng panahon si Jesus sa pakikipag-usap sa kanila. Mabuti pang ipakita ang karunungan ng Diyos sa kanyang kamatayan sa Krus (b. 28).

• 30. ANG KATOTOHANAN – KALAYAAN – KASALANAN

Sinabi ni Jesus sa mga Judiong naniwala sa kanya. Pareho ang paniniwala ng mga Judiong iyon kay Jesus at ng mga Judiong sinalungat ni Pablo sa Gal 3-4. Itinuturo ng pakikipagtatalong iyon ni Jesus sa mga taong akala’y mayroon silang tunay na relihiyon, kung paano haharapin ni Jesus ngayon ang mga nagmamayabang na Kristiyano o Katoliko, kung siya’y magdaraan sa ating piling.

Hindi tayo gaanong sisisihin ni Jesus sa ating mga kasalanan, kundi sa ating pagpapatuloy na mabuhay sa kasalanan. Sapagkat maipagpapaumanhin ang mga masamang gawa na tinatawag na kasalanan; madalas hindi pa natin natatapos na magawa iyon, ay nagsisisi

ko kayo, ³² at maintindihan ninyo ang katotohanan, at palalayain kayo ng katotohanan.”

³³ Sumagot sila sa kanya: “Binhi kami ni Abraham at hinding-hindi kami nagaalipin kaninuman. Paano mo masasabing ‘Palalayain kayo?’”

³⁴ Sumagot sa kanila si Jesus: “Talangang-talagang sinasabi ko sa inyo na alipin ng kasalanan bawat gumagawa ng kasalanan. ³⁵ Ngunit hindi namamalagi magpakailanman ang alipin sa bahay. Ang anak ang namamalagi magpakailanman. ³⁶ Kaya kung ang Anak ang nagpapalaya sa inyo, totoong magiging malaya kayo.

³⁷ Alam kong binhi kayo ni Abraham. Ngunit dahil walang lugar sa inyo ang aking salita, hangad n’yo akong patayin. ³⁸ Ang nakita ko sa piling ng Ama ang sinasabi ko, at ang narinig n’yo naman mula sa inyong ama ang inyong ginagawa.”

³⁹ Kaya sumagot sila at sinabi sa kanya: “Si Abraham ang aming ama.” Sinabi sa kanila ni Jesus: “Kung mga anak kayo ni Abraham, mga gawa sana ni Abraham ang inyong ginagawa. ⁴⁰ Ngunit ngayon,

hangad n’yo akong patayin, na taong nagsasabi sa inyo ng katotohanang narinig ko mula sa Diyos. Hindi ito gawa ni Abraham. ⁴¹ Mga gawa nga ng inyong ginagawa.” Kaya sinabi nila sa kanya: “Hindi kami mga anak sa labas. Isang ama lamang meron kami – ang Diyos.”

⁴² Sinabi sa kanila ni Jesus: “Kung ang Diyos nga ang inyong Ama, mamahalin n’yo sana ako sapagkat sa Diyos ako galing at ngayo’y naparito. Dumating ako hindi sa ganang sarili ko kundi siya ang nagsugo sa akin. ⁴³ Ba’t di ninyo maintindihan ang pangungusap ko? Dahil hindi ninyo mahagip ang aking salita.

⁴⁴ Sa inyong amang diyablo kayo, at ang mga pagnanasa ng inyong ama ang gusto n’yong gawin. Mula sa simula’y mamamatay-tao siya at di naninindigan sa katotohanan pagkat walang katotohanan sa kanya. Sa pangungusap niya ng kasinungalingan, mula sa sarili siya nangungusap pagkat sinungaling siya at ama ng kasinungalingan.

⁴⁵ At dahil ang katotohanan ang sinasabi ko, hindi n’yo ako pinaniniwalaan. ⁴⁶ Sino sa inyo ang makapagpapatunay na may mali ako? Kung katotohanan ang sinasabi ko, bakit hindi n’yo ako pinani-

na tayo. Sa kabilang dako, pag-iral naman sa kasinungalingan ang mabuhay sa kasalanan; ito’y ang manindigan sa ating kapalaluan, ang umasa lamang sa ating kuru-kuro. At hindi na tayo makapasok sa mga daan ng Diyos, kahit na sa panlabas wari’y nabubuhay tayo ng matuwid.

Hindi bandera si Jesus ng anumang grupong panlipunan, maging “Katoliko” man o ibang pangalan, na gagamitin upang labanan ang ibang grupo. Naparito siya bilang hari ng kaharian ng katotohanan. Sa kanya ang lahat ng naghahanap sa katotohanan, anuman ang kanilang relihiyon at kuru-kuro; lalo pang sa kanya ang lahat ng nabubuhay sa katotohanan.

Para sa Judio, nahahati ang mundo sa dalawang grupo: ang mga anak ni Abraham, sila na nga, at ang iba. Ipinagyayabang nila ang kanilang mga ninuno at nalimutan na pinahahalagahan ng Diyos ang bawat isa ayon sa sariling gawa.

Saksi ng katotohanan si Jesus, at napipilitan ng kanyang pagparito ang lahat na suriin ang kanilang sarili.

Hindi isang doktrina ang katotohanang inihayag ni

Jesus, at hindi dapat na ipagpilitan ito ng kanyang mga alagad sa pamamagitan ng karahasan o ng *loud speaker*. Hindi kailangan ang tagapag-anunsiyo na makakagamit ng sanlibong sipi mula sa Biblia gaya ng masinggan. Kailanga’y mga saksi na magsasalita mula sa kanilang karanasan. Sabi ni Jesus: *Magpapalaya sa inyo ang katotohanan, at ang anak ang magpapalaya sa inyo* (b. 32 at 36). Ang katotohanan natin ay ang pamumuhay ayon sa pagtawag sa atin upang maging mga anak ng Diyos.

Nasa katotohanan na ang Kristiyano na alam na siya’y mahal ng Diyos at nagsisikap upang maging awtentiko, kahit na sumusunod pa rin siya sa ilang maling kuru-kuro ng kanyang kultura o kapaligiran, at mayroon pa siyang ilang kamalian o ilusyon sa kanyang pamumuhay.

Nagsalita din si Jesus tungkol sa *kalayaan*. May kaugnayan ang katotohanan at kalayaan. Nagsisikap ang mga tao at bansa na kalagan ang kanilang mga gapos. Ngunit kapagdaka nakalaya sila, madali silang nahuhulog sa ibang pagkaalipin, sapagkat nasa puso ng tao ang mga ugat ng pagkaalipin.

niwalaan? ⁴⁷ Nakikinig sa mga pananalita ng Diyos ang mula sa Diyos. Dahil hindi kayo mula sa Diyos kaya hindi kayo nakikinig.

⁴⁸ Sumagot ang mga Judio at sinabi sa kanya: “Di ba’t tama ang sinasabi naming Samaritano ka nga at may demonyo?”

⁴⁹ Sumagot si Jesus: “Wala akong demonyo kundi iniinsulto n’yo ako samantalang iginagalang ko ang aking Ama. ⁵⁰ Hindi ko hangad ang sariling papuri. May ibang gumagawa nito at siyang maghuhukom. ⁵¹ Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, kung may nagsasakatuparan ng aking salita, hinding-hindi niya papansinin ang kamatayan magpakailanman.”

⁵² Kaya sinabi sa kanya ng mga Judio: “Alam na namin ngayon na may demonyo ka nga. Namatay si Abraham pati ang mga propeta at sinasabi mong ‘Kung may nagsasakatuparan ng aking salita, hinding-hindi siya lalaspang ng kamatayan magpakailanman.’ ⁵³ Mas dakila ka pa ba kaysa ama naming si Abraham na namatay? Nangamatay pati ang mga propeta. Sino ka ba sa akala mo?”

⁵⁴ Sumagot si Jesus: “Kung ako ang

pumupuri sa aking sarili, walang saysay ang aking papuri. Ang ama ko ang pumupuri sa akin, siya na sinasabi n’yong ‘Diyos namin.’ ⁵⁵ Hindi n’yo siya kilala pero kilala ko siya. Kung sasabihin kong hindi ko siya kilala, magiging sinungaling akong tulad n’yo. Pero kilala ko siya at isinasakatuparan ko ang kanyang salita.

⁵⁶ Nagalak ang inyong amang si Abraham at makikita niya ang Araw ko; nakita nga niya at siya’y natuwa.”

⁵⁷ Kaya sinabi ng mga Judio sa kanya: “Wala ka pang limampung taon at nakita mo na si Abraham?” ⁵⁸ Sinabi sa kanila ni Jesus: “Talagang-talagang sinasabi ko sa inyo, bago pa man si Abraham, ako na nga.”

⁵⁹ Kaya dumampot sila ng mga bato para ibato sa kanya. Pero nagtago si Jesus at umalis sa Templo.

Pinagaling ni Jesus ang lalaking ipinanganak na bulag

9 ¹ Sa kanyang pagdaan, nakita niya ang isang taong ipinanganak na bulag. ² Tinanong siya ng kanyang mga alagad: “Rabbi, sino ang nagkasala at ipinanganak siyang bulag: siya ba o ang kanyang mga magulang?”

Nagiging kasabwat ng Diyablo ang gumagawa ng masama at kahit hindi niya gusto, nahuhulog siya sa mga bitag nito. Kaya hindi na niya matatanggihan ang mga pakita at masamang lakas na ginagamit ng *Ama ng kasinungalingan* upang mapasailalim ng kanyang kapangyarihan ang mundo (47).

Hanggang wala pa tayong pakialam sa ating tunay na kalagayan, mga alipin tayo kahit na umangat sa yaman, kaalaman o uniporme. At kabilang tayo sa mundong *nasa ibaba* na di matatag. Henerasyon ng mga alipin ang susunod tulad ng alon ng dagat: *pansamantala lamang nasa bahay* ang alipin (b. 34). Ngunit ngayon, ipinapasok tayo ni Kristo sa ibang mundo, ang *mundo sa itaas* kung saan mananatili tayong mga anak magpakailanman (b. 35). Mula sa oras na maging anak tayo ng Diyos, magbubunga para sa eternidad ang lahat ng gawin natin.

• 9.1 ANG MANALIG AY MAKAKITA

Si Jesus ang liwanag: ang bulag ay nakakita ng liwanag. Si Jesus ang liwanag ngunit nahahati tungkol sa kanya ang sambayanan. May mga taong bukas sa

liwanag, ibig sabihin, sa pananampalataya; nananatiling bulag naman ang iba, ibig sabihin, nakahawak sila sa kanilang mga isipin at pananalig at ayaw manalig sa sugo ng Diyos.

Mapapalalim ang pagkaunawa sa kapitulong ito kung pagmamasdan ang reaksyon ng mga Judio sa himala. Ipinakita sa atin ng ebanghelyong ito ang madaling pagkaunawa ng bulag sa kahalagahan ng paggaling, ang mga takot at praktikal na mga magulang niya at ang mga Pariseong wala namang magagawa maliban sa humatol at walang malay na kinondena ang sarili sa kanilang paghahatol.

Pero binuksan din sa atin ng Ebanghelyo ang ibang kahulugan ng himala: ang taong nagsimulang makakita ay ang sumasampalataya (b. 4 at 39-41).

Guro, sino po ang nagkasala, ito o mga magulang niya (b. 2). Ayaw ipalagay ni Jesus na parusa ng Diyos ang lahat ng kasamaang palad. Sa Araw ng Pahinga pinagaling ang bulag. Kaya nag-iisip ang mga tao kung kapanig ang Diyos sa batas na nagbabawal na gumawa sa Araw ng Pahinga, o sa taong magsagawa ng pagpapagaling. Ipinagtanggol ng mga Pariseo ang Batas: ito’y maaasahan sa mga taong mas sanay pang mag-